КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массо а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(СВЕТ)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ | 110 (4401). | ШОАТТА, 12 сентябрь 1970 шу. | Мах 2 кап.

ХАННАХЬА Е IАН КИЙЧО

КПСС XXIV-ча съезда сийна деккхийн безаттоххамеи декхараш тIелийцал республика промышленни предприятей, гIишлонийн транспортийн организацей коллективаша. Уж толамца кхочашдара еррига шоай торонаш оарцагIъяьхай цар. Цу даькъе чIоагIа доархIаме да лерттIа Iан кийчо яр. Цунга хьежжа мара ритмично дIагIоргбац болх.

Iан кийчо яра мероприятеш чакхьяхара гIулакх дика лел «Горскнефть», «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управленешка. Масала, «Горскнефть» мехкдаьттадоша лоацача хана шоай низаца хьал а яь болх бе йолаялийтай сепарационни установка. Цо торо хулийтаргья кхы а кхо миллион совгIача газах пайда эца. Буруйхеттарашта, мехкдаьтта доахарашта вшаш йолда помещенеш Iана замалахь болх бара кийчъяьй. Буровойшта тIадолхача наькъашта ремонт яьй.

Iан замалахь болх бара лерттIа кийчо яьй В. И. Ленина цIерагIа Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводо, Грозненски ремонтно - механически заводо, кхыча предприятей коллективаша а.

Цхьабакъда, Iан кийчо яра болх лерттIа вIаштIехьбаьккхабац республикерча цхьайолча промышленни предприятей, гIишлонийн транспортийн организацей коллективаша. Кхьаста ясала [illegible] Н. [illegible] цIерагIа Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе. Хьана а чIехьа дIаболабаьбац цига Iан кийчо яра болх. Ремонт яьц паропроводашта, автоматика линешта. кIир теха, кхаташ теха кийчъяьац технологий, помещенеш. Уж балхаш чакхдахара лаьрхIа йола бригадаш вIашагIъехкаш. Кхы дикагIа лелаш Iан кийчо яра балхаш Грозненски аьшкабетона конструкцей заводе. Автогенно - карбидни заводе, «Октябрьнефть» НПУ ЖКК. наькъаш техкача управлене, кхычахьа. Ханнахьа Iан кийчо ца яр бахьан долаш дIадахача Iай болх ца беш латташ дукха денош даьхар Грозненски аьшкабетона цхьайолча цехий коллективаша. Цу гIулакха е йоагIача тайпара уйла яьц заводa кулгалхоша хIана а. Вулг ца техаш деха латт механикара кораш, неIараш, тховнах чуух хий.

Предприятеш Iанга кийчъяра болх кишта ясала лелара керттера бахьан да цу предприятей кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша цу доархIамерча гIулакха е йоагIача тайпара йоахо ца яр.

Iа хьатIахкача гаьна яц. Из кхета а деш, предприятеш Iанга кийчъяра еррига шоай тороныш оарцагIъяха еза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша. Шелал втта хьаза-кхезза халагIа хургда ремонтни балхаш чакхдаха. Цхьайолча хIама хаоттам дика латтача хана хIара балха минутах, сахьатах бизза пайда эцийта беза ремонтникашка. Предприятеш Iанга кийчъяра бедгалъяха мероприятеш ханнахьа чакхъяхийтара денна тIахьожам деаттабе беза.

Iан кийчо еча хана къаьстта тергам тIабахийта безаш гIулакх да балха хьалаш тоалар. ХIанза шеллуш латт, мух чу а хьекхаш нах цамогаш хулаш дола гIулакх нийслургдоацаш ремонт е еза производственни помещенешта, бытовкашта, цIеча уголокашта, насосни станцешта. Наькха бытовни къахьегамеи хьалаш тоаларга хьежжа дIагIоргба промышленни предприятей болх. Уж балхаш сихагIа чакхдахара оарцагIъяла еза лаьрхIа цу гIулакха вIашагIъехка бригадаш.

Предприятеш ханнахьа Iана замалахь болх бергболаш кийча хилийтара бехктоххамо декхараш хьалхашка латт республикерча снабженчески организацешта а. Предприятешта мел эша хьуи материалаш, оборудовани, инструменташ Iалашъе декхарийла я уж.

ДIадахача шерашкара опыто хьахьехал цIаьхха шелал эттача республикерча цхьайолча предприятешкара болх ритмично дIа ца бохийташ новкъарленаш нийслуш хилар. Цу тайпара гIулакх укх шера нийсдалийта йиш яц. Биззача низаца болх байта беза ремонтни бригадашка, укх юкъейисача лоацача хана тоаль йистехха еза еррига помещенеш.

Iана замалахь болх бергболаш предприятеш, гIишлони транспортнии организацеш кийчъяра, цар болх ритмично дIабахийтара дн а бийса а ца къовсаш сихха чакхъяха еза цу гIулакха белгал мел яь мероприятеш. Цу доархIамерча балха е йоагIача тайпара йоахо е декхарийла ба предприятей кулгалхой.

Предприятеш Iанга кийчъяра балха цабаддаш тIахьожам деаттабе беза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, халкъа тIахьожама комитеташа. Iана замалахь болх бара лерттIа кийчо ца ен цхьаккха предприятие хила йиш яц.

Грозненски локомотивни депо коллективо чIоагIа лоархIаш сийдеш ва тепловоза машинист Лапшин Иван Семенович. Хьинаре къахьегарца даьккхал цо шийна сий. Депо болхлоша юкъе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай цунна. Коммуниста нов. Лапшинa ер шу дoладенна денз кхоадь доатгор итт тонна да.

СУРТА ТIА: машинист И. Лапшин. С. Хугаева сурт.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ТЕХНОЛОГАШТА КАРАГIДАЬННАР

ЦIаьхха ца хиннача тайпара хьинар вIденна къахьег укх юбилейни шера КПСС XXIV съезда сийленца накъабахара къахьегама вахте эттача Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводо технологаша. ХIанзалехьа заводa дукхача установкай коллективаша кхоачашъяьй мехкдаьтта продукци аракецара нийс бетта план. Царна юкъе хьалха латтачарех а А. Базалиева В. Шейнина керте латтача установкай коллективаш. 5 — 6-ча сентябре кхоачашъяьй цар товарни продукци аракецара нийс бетта план. Ер бутт боалехьа планал совгIа цар аракецаргья эзараш тоннаш мехкдаьтта продукци. Иштта дика къахьег С. Г. Штейнгарт керте латтача № 5—6 йолча установка технологаша а. Мехкдаьтта продукци аракецара нийс бетта задани 9-ча сентябре кхоачашъяьй цар.

КПСС XXIV-ча съезда дика къахьегама совгIат кийчдеш ба А. В. Литвинов, Р. А. Бынкова керте латтача инновагIчан хьалагIчан цалий технологаш. Пхе шера план кхоачеш а я, кердача пятилетка чотах цар мехкдаьтта продукци аракеца ши кIира дизал. Пхе шера водица [illegible] тIахьарча денга кхоачаш аракийца мехкдаьтта сийрда продукци, кхийоле продукташ иттаи эзараш сомий мехаха я.

Л. ФОМЕНКО, [illegible].

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТ

Грозненски «Ипподрома» фабрика хIамаш тегараша торонаш оарцагIъяьхай КПСС XXIV съезда сийна тIалийца социалистически декхараш хамал хьалха кхоачашдара. Нийс бетта план кхоачаш а я, хIана октябрь бетта чотах фабрика болх беш ба бараI шехера хIамаш тегараш. Укх юбилейни шера хьалхара моттиг дIалехаш Коваленко Нина Ивановнас кулгаладеча пхелагIча цеха коллективо. ХIанзалехьа планах лаьрхIачул совгIа цо тайга хIамаш 7 эзар сома мехха я. ХIамаш тегара нийс бетта план кхоачаш а я, кхы а шоай хьинар айдаь къахьегаш ба нн. Матиев, Захарьяи, кхьобараш керте латтача цехий хIамаш тегараш а.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

Шера план—бархI бетта

КПСС XXIV-ча съезда сийленца накъабахара шоай иэз ца кхобеш ба укх деношка Шелковской района Ленина цIерагIча колхоза шурий - товарни ферма къахьегамхой. ДIабахача бархI бетта наччадьалхента шура йоахара шера план кхоачашъяьй цу ферма хьайбаш лелдераша. Шура дIайича цункташка 550 тонн шура дIаеннай ферма болхлоша хIанзле. ДIадахача шера укх хана дIаеннячул 22 процент дукхагIа я из. ХIара IаттагIара 1700 килограмм шура яьккхай дIабахача бархI бетта совх укх хана 1580 килограмм мара ца яьккхача.

Ши-шегIа хьаьнкнаден уж къахьегама толамаш. Дукха къахьийгал хьайбаш лелдераша цу толамашка кхача гIерташ. БоагIача тайпара нийсса вIаштIехьабаьккхаб хьайбаш лелдерий къахьегам. Ферма доаркашта юкъе шерра йоаржаяьй социалистически яхь, лакхлуш йоагIа болхлой къахьегама дисциплина, дукхагIа пайда ца хозрасчетах.

Социалистически яхье баьннача хьоккхамаш дуаш доаркай собранешка. Котало яьккхараштa совгIаташ тел. Цар гоавал шерра дIайовзийт къонабараштa.

Яхье баьннача доаркашта юкъе дIабахача бархI бетта хьалхале яьккхай 3. Янмурзаевас. Ше лелабеча 16 IаттагIара 32 эзар килограмм шура а яьккха, шера план тIехкхоачашъяьй [illegible] долча доаркас.

Цул дукха тIехьайисаиц хIара беттача IаттагIара хIанзле 1925 килограмм шура яьккха Ч. Байрамова а. Цу доаркай сийна айьй байракх.

Деттача доахана тоъала мо шоа доакъар лоаттаду. Из балхаш долаш укх тIеххьарча деношки аьхха дукхагIа лу доахана шура.

Парте XXIV-ча съезда хеташь къахьегама совгIатий счет хьайийллай шурий - товарни ферма коллективо. Планал совгIа наччахьалхента ши эзар центнер шура йоха лерхI хьайбаш лелдераша.

Х. САИТОВ.

Сухалбе доакъар Iалашдара, фермаш кийчъяра!

Хьайбаш лелдерий гIулакхаш

Республика хьайбаш лелдерий керттера декхарахьа хьайбашта тоъал доакъар Iалашдар. Из массаза хало уж болхаш хара терхьам кIезигагIа хул. Цудухьа керттбоахона къахьегамхой декхар да силоса лаьрхIа дIайийна культураш на ветта сихагIа чуацар, кхашкара ча, шекара схьелах йиса отхьаш йол ца еш кьаггулье.

Ерригача республике шеъера лаьрхIача соалка укх хахарчуа дукхагIа йол, ча, витаминни баьца хьоар, концентрированни доакъар Iалашдаьдале а, цхьайолча боахамашка мела лол доакъар Iалашдара балхаш.

КIезига йол Iалашдьяьй Ачхой-Мартана, Наура, МалгIабика, Грозненски районашка. ХIанзалла кхашкара ча хьагулдаьдац цхьайолча боахамашка.

Соахк укх хана елланчунна кийсйча, ерригача республике кIезигагIа еллай силос. Грозненски района боахамашка планах 131 эзар тонн йолла еаче еллар 89 тонн силос мара яц. Планал дукха кIезигагIа еллай силос Ачхой - Мартана, Наура, Сунженски, Шелковской района боахамашка. Дукха ха йисаиц доалаи чуйоацаль кхоаба ха хьатIакхача. Цу хана декке буьларах хIама кургдац. Берригa цIабахийта беза хьайбашта шортта доакъар Iалашдара.

Болх лерттIа вIаштIехьбаьккхача...

Сунженски района Ленина цIерагIа йола колхоз хьайбаш леладу боахам лоархIаш я. 2 эзар совгIа бежаи 4 эзар гаргга жаи да цу колхозе. Доакъара рационах керттера дакъа дIалоец моцача доакъаро — хьажкIий силосо.

Доакъар Iалашдара гIулакх цу боахаме иштта лел техкар оаха.

Белгалдаьккха доагIа дIадахача шера цу колхозе ашача боарамал ах мара "силос елла ца хилар. КIоасача елла еррига а силос 3530 тонн мара яцар.

Укх шера планах 7760 тонн силос Iалашъе езаш ба боахама хьайбаш леладераш. ИйсалагIа сентябрь тIакхоачам 6100 тонн силос еллай колхоза къахьегамхоша. Силоса хьажкIаш дьоккхаш кхо комбайн я, хIаьта хIара агрегато шоай нормаш тIехкхоачаш а я. Механизатора Башаев Вахдина хIара дийнахь ший агрегатаца 150 тонн силос хьокх. ХIанзчул тIехьагIа а дукха силос йолла лерхIаш ба колхоза къахьегамхой. Кхы а 97 гектар силоса лаьрхIа хьажкIаш я колхоза кхашка. ХIара гектара тIара 250 центнер аьта хьажкIаш йола. Йисача майдан тIара хьажкIаш укх гаргарча деношка чу а яйна, силос йоллара план тIехкхоачанъе лерхIаш ба хьайбаш леладераш.

Дукха ха йисаиц илатийна лаьрхIа хьажкIаш чуаца йолие а. ХьажкIаш хьатта дIакхухьартьа, хIаьта аьтача гIазамех — силос йолларгьа. Илатийна лаьрхIа чуацача хьажкIий гIазамех а эзар совгIа тонн силос йолла лерхI хьайбаш леладераша.

— 8700 тонн силос йолларгья, аьнна, оахош денна дош сийлена кхоачашдергда оаха, — йоах колхоза парторганизаце секретара Умаров Ахьмада.

Силосага дIабода мах лохбара наькъаш а лех колхоза механизатораша. Болхаа яр шара, кхьачахIара цхьаккха тайпа транспорт йийхаиц. Бхаьшкара аьта хьажкIаш ферме хьаозаш «Беларусь» яха шийта трактор я, тIехьайилла лафеташ а йолаш. ХIара лафета тIа 2 тонн силос йотт, хIаьта тракториста Исаков Юнуса массаза кхо тонн силос тIайотт ший тележка тIа, денна 30 тонн аьта хьажкIаш ферме хьа а эха.

Дика вIаштIехьбаьккхаб колхозе къахьегамхой болх. Шерра пайда эц моральни материальни стимулех. ДаккхагIа хьоккхамаш даьхачунга царара-цара теха вынел ду. Денна 20 тоннаш совгIа аьта хьажкIаш ферме хьатIеначa механизатораштa хIаранень 3 сом преми ду.

Соахкарчул дукхагIа Iалашъяьй йол а — 6239 центнер, 16680 центнер ча кийчдаьд. Дукха дукхагIа я концентраташ а. Хабарца а гIулакхашца а хьайбашa Iа мела доаккхаргдоацаш шортта доакъар Iалашдеш ба колхоза къахьегамхой.

П. [illegible], агроном.

СОАХКАРА ГIАЛАТАШ ЮХАДУВЛИЙТ

Укх шера миссел дукха хьайбай боахама тергам тIабахийтабац Наьсарен районе. Дукха мероприятеш белгалъяьй укхаза тIехьабусаш йола из боахам товбара, дукха дийцад из дош фермашка, отделенешка, совхозашка хиннача собранешка, дукха гулдаьхад наькъаш, торонаш.

Хьайбаш леладераштa шоай гIалаташ, кхоачамбоацараш дика довз.

Масала моллагIча кулгалхочо, специалисто, доарка хьоал шоай фермаш ханнахь Iана кийч ца еш тIехъялларо мел ю ду. Цудухьа укх шера 20 июне шоай хиннача районни совещане даьча кхайкарал тIа цIенхаштта уйла тIа а яхийта белгалдир цар из дош... ВIалла тIехь ца доахаш хIанзехьа дIадолале деза массайолча фермай коннаш цIендара, балашта ремонт яра балхаш, — йоах цу кхайкарал тIа.

Лоаца аьлча, хьайбай боахам айбара оарцагIиала мел везачун лергах, бIаргах чакхдаьха даьннах из дош. Вакъда трибунаш тIа дувнача тайпара дог лаваш лелалаш укхаза из гIулакх цхьаболчар. БIаьсти доахан оргIе долхаш лаьттача тайпара латташ я дукхагIа йола балаш йоархIаша хьалдакьа шоай коннаш а тIехь. Дукха ха йоаллаш хиннача цхьан конференце совхоза директорех, специалистех чIоагIа бехк а бовкхаш, производственни управлене керттерча зоотехника Сагов Султана аьлар.

— Датадоагiй шоана, дIадахача шера доахан яра хай тIа дIа а оттадаь шоаш фермашта ремонт е доладенна? Цхьа сат бехктоххамо эзапзар цу гIулакха воагIача тайпара, бакъда, цу жиъа хинна е хIана а мохкетта ца отталуш хьайоагIа дукха фермаш. Шелалах оазонгача доахана шура эшийр.

ХIАНЗ хьожаргда вай цу дукхача хана дена беш латтача хьехаме, фермаш Iанга кийчъяра декхарийла бараш мел оарцагIбаьхаб.

Керда вIашагIбелла къона боахам ба «Совхоз - техникума». Района кхьача доахан леладераштa боккъонца йола школа хила езаш яр цуи Яндарера ферма. Техникумера дешархой а цу ферме Iомайала безаш ба хьайбашта Iилман лара тIа Iунал де. Цигара къахьегам Iилман боккъонашца вIаштIехьбаккха. Цхьабакъда иштта хац фермашкара хьал.

Iоа а хьалла а латт кхалажа гунаш, сат къайлавоаккхаргвола йоархIаш, гоннахьа яша карт. тама, Iехийра пенаш, юкъ-юкъера деха тховнаш—иштта да тIера дIатIахьежача ферма сурт. Массехк шу хьалха кирпишка карт е аьнна дIайолаяьча йитар лард, ахча дукха гIоргда аьнна.

Нагахьа сенна ферма юрта гаьна улларе-м из карт ца хиларах селла сагот ле а дезацар. Яз юртах а йоаллаш уля. Качара хIама дIа а яьккха хьахецаше а укхаза доагIа бахача наькха доахан, хIана аьнча укхаза хийцна уж дIатIаьзаха мегаргдолаш, аьла, чакх аргIаш ларт, хьадийлла силос кIоатагш да. Цу ферма коа юкъе бахача наькха доахан-м дувла а дезац. Массехк шу да уж кхо дезал цу коара арбаха беза яхаш лаьккхехьа решенеш ю, прокуратура, суде саикеш теза. Бакъда, цу «хьалхохьа» беш бола тIом новкъа бац.

Ремонт ца еш латт базаш а. Цу гIулакха оарцагIвеьнна хьувлача цу ферме верзa венача зоотехника Нороев Аюпачох хIама хулаш дац. 5 складометр гаргга хьу, 8 кубометр херх хьекха кьу, 60 шифер еза из болх боккъонца дIачакхбаккха. Бакъда, дIа-хьа ваду къахьеташ мара хьасуш хIама дац. Букъ бераабаьб цу шоай хиннача фермагахьа «Наурановский» совхоз а Цхьаьнакха новчъостал дац керда яха йоазенначa доалахочо. Тхо цига хиннача дийнахь аьла аргIашта гонахьа карт е хьалазлехь 1500 метр дIараш ,40 кубометр бIоагIилгаши хьунагIара Iоа транспорт яц яхаш ферма кулгалхой дела 4—5 ди дар.

Планашка диллача укх шера дукхагIча балхашта механизаци е уйла я ферма кулгалхой. Вакъда, лаьрхIамох хIама хуле тамаш я: 1000 хилла[л] фенташ, болташ, пластинкаш йоацаш латт укхаза оттаьъ кормораздатчик. Уж оатхалаш Iалашъеш сат вац.

Лоаца аьлча, дIадахача шера санна ферма тоаль яларта хьежаш хьайбаш ара лоаттаде дезаш, ала йиш йолаш сат вац цу «совхоз-техникуме».

ХIана хьожаргья вай цу мелало фу ле цу, боахамаша фермаш Iанга иштта кийчъю. «Экажевски» совхоза IаьхIий-Юртарча отделенера ферма Яндарерчул дукха тIехьйисаяц. ЦаI база яц корах дийна кхага бIаьг боаллаш, нийнех кIоагаш доалх хьакеттел хьайбаш а лоралаш дезаш. Вочa хьала тIа я укхазара техатнно а. Тишеннача тховнех, корех кулг техадац.

«Октябра 40 шу» яхача совхозе кIезига дикагIа лел гIулакхаш. Масала, Доалах-Юртарча ферме ремонтникаш боахка дукха ха я. Цар кулгалхочо Кусиев Дауда уйла тIаьхийта леладу из гIулакх. Тоалаь днинал базай тховнаш, тишъенна шифер хийцай, хьаш тоадаьд.

«Сердало» газета рейдови бригада: А. ЦОРОЕВ — совхоз - техникума зоотехник, Г. АРЦХАНОВ — района газета юртбоахама отдела заведующий, М. ЗАНГИЕВ — тха собкор.

БАЛХА ГОВЗАЛ

«Грознефть» объединенерча дешара - курсовой комбинате операторий квалификаци лаккхъяра курсашкара - занятеш чакхъяьлар укх «деношка». Цу курсашка дешаш хилар «Октябрьнефть», «Старогрознефть», «Сунжанефть», «Горскнефть» мехкдаьтта промыслови управлене мехкдаьттахой. Цига экзаменаш хьаэцаш хиннача «Грознефть» объединене мехкдаьтта доаккхача отдела инженер С. Н. Неслелов керте латтача экзаменационни комиссеса гучадьелар мехкдаьттахой знанеш кIоарта хилар. Дикка лаккхъяьй цар мехкдаьтта даккхарен скважинашта даьттан кIалха ремонт ярен говзал.

Дикен тIехлийнен чакхъьхар операторий говзал лаккхъяра йола курсаш А. В. Салихова, В. Г. Мирошниченкос, Я. В. Савченкос, В. А. Синицова, кхычар.

М. ЛЕВИН.

КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте латтача Грозненски ремонтно-механически заводе дукха болхлой ба хIанзалехьа, пхе шера план кхоачашъяь. Царна юкъе хьалха латтачарех ва механо - сборочни цеха токарь Литвак Бертольд. Соакх денз кердача пятилетка чотах продукци аракецаш ва. Дукхача шерашца къахьегарах нов. Литвака еннай «За доблестный труд» яха ленински юбилейни медаль, СССР-а мехкдаьтта доахача промышленноста болхлой социалистически яхьа отличник яха значок.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) болх беш ба токараш. А. Секретови Б. Литвакi.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кердача пятилетка чотах

ХIара дийнахь итташ заказаш кхоач Грозненски узловой транспортно - экспедиционни предприяте коллективага. Тайп-тайпара продукци дIаккхухьийт цигара вай мехкарча дукхача районашка. ХIара дийнахь бIаьш тоннаш мухь тIаботт Баку, Ростов, Ереван Воронеж, кхача городашка йолхача беза мухь ккухьача машинашта. Укх деношка беза мухь ккухьа рефрежераторашь яха машинаш яхер Москве «Красный молот» заводе хьаь машинашни оборудования айца. Нальчике, Донецке дIадахийтар Нохч-ГIалгIай химически заводе арахийца тайп-тайпара бесараш. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба водителаш Болотов, Ван, Соловьев, кхы дукха бараш а.

КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте латтача коллективо боккха къахьегама толам баьккхаб укх юбилейни шера. Мухь дIа-юха кхаьхьара пхе шера план дaь шерал 7 беттал кхоачашъяьй болхлоша.

Я. БУБНЕНКО, пенсионер.

«ХИМИЯ-70» ЯХА ВЫСТАВКА ХЬАЙИЙЛЛАЙ

Москве Сокольникаш яхача культуран салоIамен парке 9 сентябре торжественно хьайийллар «Химия-70» яха дунен халкъашта юкъера выставка.

«Химия-70» яхача выставкана юкъе дакъа доацаш 25 мохк ба. Эггара йоаккхагIйола экспонент Советски Союз я. Дукха тайп-тайпара продукци ейтай Болгаре, Венгре, ДРВ, ГДР, Польша, Румыне, Чехословаке, Югославе, хIаьта иштта капиталистически мехкий предприятеши фирмашех а.

(ТАСС).

Ханнахьа оарцагIбаьннаб

Укх шера колхоза хьайбашта дукхагIа доакъар Iалашдара хьинаре къахьегаш ба МалгIабика района «Кавказ» колхоза хьайбаш леладераш.

Йол, витаминни хьоар соахкарчул дукхагIа кийчдаьд цар укх шера. Цхьа центнер ца доалеш аргIаш а дaь дIаоттадаьд мукха, кеша, кIа ча. Укх деношка сихдаьд колхоза хьайбашта силос йоллара балхаш. Нийсса вIаштIехьбаьккхаб силос хьокхачар къахьегам. ХьажкIаш хьокхача болх беш кхо агрегат я. Дика хьийкъяь колхоза силоса лаьрхIа дIайийна хьажкIаш. ХIанзалехь 250 гектара тIара силоса лаьрхIа хьажкIаш чуяцай колхоза механизатораша, 3 эзар тонн силос еллай. Цул совгIа хIаначул тIехьагIа хьокхаргйолаш 300 гектар силоса лаьрхIа хьажкIаш я колхоза кхашка. Цу тIара кхы а 8 эзар тонн силос йолла лерхI колхоза хьайбаш леладераша.

Силоса хьажкIаш хьокхача лакха хьокхамаш доах механизатора Никитин Мирзанга. Норма 3,5 гектар йолча, хIара дийнахь 5—6 гектара тIара хьажкIаш хьокх цо.

Парте XXIV-ча съезда сийленца накъабахара социалистически яхье а баьнна, хьинаре къахьегаш ба колхоза къахьегамхой.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

ДОШ ЧIОАГIА ДА

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШКАРА

Юбилейни шера Нохч - ГIалгIайчен мехкдаьтта доахараша 20 миллион тони мехкдаьтта даккхара юкъе шоанкара доагIа низза дакъа лаца лерхIаш «Октябрьнефть» НПУ коллективо коммунистий хьалхленца деххар тIайнар планал совгIа 100 эзар тонн мехкдаьтта даккхара.

«Октябрьнефта» коллективо шийна хьалхашка оттадир хьалда дола деххар: эксплуатационни фонтанни скважинех дукхагIа пайда эцар, болх беш йоацача фондага болх байтар, буруш теха ьына керда скважинаш доацача хана караерзаар.

Уж шоай деххараш октябрцале сийленца кхоачашду. Цар управлене мехкдаьтта даккхара август бетта задани ши ди хьалха кхоачашйир. БарзI бетта планал совгIа даькха мехкдаьтта хIама на эшаш бетта даьккхар миссел хилар. Мехкдаьтта реализаци яра заданеш тIеххкхоачашъярах планал тIех баькха пайда 700 эзар сом хилар. ХIама ца эшаш 10 процент лакхъелар къахьегама овсарле.

Ерригсоюзни яхьа юкъе шоллагIа моттиг хьошайир мехкдаьттадоаккхача министерствон профсоюза ЦК-и «Октябрьнефть» НПУ-на.

Управлене коллектива, цунца НПУ телемеханизированни промысла а, тIагIертта къахьегарах хьахинвай из котало. Цу промысла парте XXIV-ча съезда мадоагIара накъадахара лерттаеча социалистически яхьо эттара хьалхарчарех цхьа моттиг лоац. Деккхий производственни толамаш даьхар цо В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еш а.

Сенах латт карагIдаьнача дикача хIамай къайле? Цу хаттара жоп делар укх деношка промысле хиннача партийни отчетно - хоржамий собране. Еррига къайле латтар партийни организаце тIайнца социалистически деххараш кхоачашдара коллектив оарцагIъяккхарах, болхлошта юкъе но политико-кхетама болх дика барах. Промысла коммунисташа шоай собране дийцар КПСС ЦК декабрьски (1969 ш) Пленума итогаш, мехкдаьтта дукхагIа даккхара, къахьегама овсарле лакхъяра, ружъан кхомбара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра хьалда йола программа оттайир. Партбюрос халлаза тIахьожам лоаттабу из решенин цунах йола мероприятешн кхоачашъяра. Цул совгIа хIара бетта партбюро заседанешка а партийни собранешка а дувц цу темех дола дешаш. Масала, хай бетта юххье партийни собране дийцар «Промысле мехкдаьтта дукхагIа даккхара йолча торонехи производства резервах дукхагIа пайда эцарахи хаакъа боахам рузкъан дукхагIа кхом барахи» долча КПСС ЦК Письмос чаккхара къахьегама овсарле лакхъярахи» дола дош. Цул хьалхагIа во лоацаш лаьтта тIулахк цул тIехьагIа кхы а хикагIа тоаделар.

Партийни отчетно - хоржама собране белгалдаьккхар промыслера беррига коммунисташ къахьегача а общественни вахаре а кхычарна хьокхам луш хилар.

Цу партийни организаце партийни собране коммунисташа парте устава дIадехараш кхоачашдарах йола отчеташ еда традици а хинна дIаэттад. Укх тIеххьарча лаьна укхаза лаьийтIар коммунистий вн. Лабинцев, Чернобаева, Нефедовай, Шиянова, кхычар отчеташка. Къаьстта лоархIам болаш да укхаза коммунисташа хьалха тIайнца решенеш кхоачаштъярах хоам беш хилар. Коммунисташа из де деккарийла йир партбюрон цун секретарь Бреславскийн хьалха шоай хиннача отчетно - хоржама собране. Цу хана дено телха ца ер хьабоалаш из порядок.

Докладчика белгалдаьккха махиллара решенешн критически замечанеех йола мероприятешн кхоачашъеча юкъе дакъа лоац беррагIача коммунисташа. Беррига коммунисташ цхьанца гIулакх тIадилла ба.

Коммунисташа шоаи вIашагIа а теха, промысле хьинаре болх беш я лекторски группа. Цуна юкъе 6 политинформатори 22 агитатори ва, нарна промысла заведуюши Круглов, воккхагIйола инженер Цатуров, йоккхагIйола геолог Данилова, геолог Нефедова хьалха геолог хинна, хIанз пенсионерка йола Ершова, кхы дукха барш а.

Лекторски группа дукха болх бир В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еча хана. СССР Лаккхехьарча Советe хоржамаш хулача хана лекторашa промысле метта шоаш бахача агитпункташка а докладаши беседаши йир.

Цхьа политически кампани йолча хана бах ца Iеш, лекторашa халлаза политически кхетама болх бу болхлошта юкъе. ХIанз дика ше кийч а я, «Ленинни технически прогресс» яха лекци еш мехкдаьттахошта нов. Ершовас.

Партбюро секретара дийцар промысла партгруппашта хьалхе лелаярах а. Дика коммунисташ ба партбюрона чуйоагIача торхIе группана керте латта хIаьа хьарна партгрупоргаш.

Дика организатор хиларах тарра промысла коммунисташа юха а хержар Борис Иванович Бреславский партбюро секретарлла.

В. АЛАЕВ.

13 СЕНТЯБРЬ—ТАНКИСТИЙ ДИ

БОКХХА ТIЕМА НИЗ

Вай хамара танк унаара тIема низ ба. Цун бокхха тIема низ ба, сихо лаьаш, чехка дIа-юха эшоалуш а, тешаме лорвоаргвола броня я. Таханарча танка скорость геттара лакхъенний. ХIанз танка бронис эшташ лорвоаргвола снарядех лоравора совгIа, атомни эшташех а лорею.

Дьйнахь санна бийсан а, сеца латташ санна, йодаш а тIом буьу танкага, хина кIал гIолла лелалу. Ловцца лаьча, уж яц 1916 шера гураьъа Сомме немецки окопашта хьалхешка айтта, чIоагIа тетта даш, гIаш вода саг мо мара сица йоаца танкаш санна. Дуне шоллагIча тIема тIа пайна яIаареш санна а яц уж.

Советски бронетанковн техника истори дика событеш йоаъа, дика хIамаш карагIдаьнна да. Советски танкаш хьалга хьакилар а цо хьалхара баьнкее гIа а В. И. Ленина цIераца дуазаденнa да.

ДоагIаш сий даьккхар Сийлаьбоккхача Даьхен тIом тIа советски бронетанковн эскаро. [illegible] къаддар аьнча, цхьанна а йоккхане операцие пхи оттанизар, чакх а яккхизар дукххача танкаша доаьъ ца лоацаш. Ший баьъан доацаш даь хьалха хиннача тIемаш тIа а СССР-ен доазол деньан дукххача городашка цхьа моллагIа доаца памятник де — гранитни цIийлен тIа оттаьъ Т-34 яха тIема машина. Цо къаьгга тешал ду Советски бронетанковн техника котало яккхара, немецко-фашистски эзпатчикашца хиннача тIем тIа советски танкисташа къонахчан долаши майрен тIом баь хилара.

Тlом хиннача тIехьагIарча шерашка, Т-34 яхача танках мел доалла динадар къе а ийца, Советски Эскарга кхьчар эттара кердагIно конструкцеех яь танкаш. СССР, хьалха а санна, танкаш яра хьакъехье дунен эттара хьалхарчарех йолча моттиге латт.

ТIема гIулакха тIехь хиннача хувцамаша кIеззигбаьбац шийн унаара низ танкаш болча сухопутни эскара лоархIам. Низ бола герз дола, чехка лелалу, лорвоара тешаме броне йола, ядерни герз дукъал оттаду танкови эскар майрра тIом буьургйолаш а моастагIчоа меттахьа кIамa тохавургйолаш а да.

Танкови эскар гIема хьалашка ноапканен безктонзамен деккараш кхоачашде дезача вай хамарча эскара эттара лоархIамечарех цхьа тайпа да. Дог гIоздоаккхаш да Боарам боацаш Даьхенна тешаме болча советски танкисташа шоай тIема говзал хаддаза лаккхъеш, социализмана карагIдаьнараш лораде кийчлуш хилар.

Михаил КАТУКОВ,
бронетанковн эскара Маршал, Советски Союза Турпал.

ТАНКАШ ПОХОДЕ.

Б. Трепетовен С. Преображенскен сург.

ТАСС фотохроника.

1946 шера гуйран хьалхарча деношка Москвера Цlеча майдан тIа гIолла чакхъьелар танкови колоннаш. ДIабахача тIем тIа бронетанкови бIунех танкаш ераштех карагIдаьнна тIехдаьнна доккхий хIамаш белгалдахар дукха дезде оттадаь танкистий Ди эттара хьалха деддара сийна хинна парад яр из.

Цу диццургIдоацача дийнахь дено хIара шера сентябрь бетта шоллагIча кIирандийнахь советски халкъо безбу танкисташ, тIехдика тIема техника хьаьраш, шоай знанеш къахьегаш Советски Эскара бIуя керттерча доакъоех цхьанне тIема низ чIоагI баьра гIулакха дIабенна бола беррагаш я.

Революце деношка хьахинаб советски бронетанкови бIу. Сормовски заводо арахийцача эттара хьалхарча дай-мехка танках «ПаргIатонна тIехьара къонсамхо нов. Ленин» аьнна цIи тиллай. Советски Эскара бронетанкови низаш сийлахь-боккхача Октябра карагIдаьнарий тешаме ха хинад, тIема летописа юкъе сийлахь оагIош кIезига язьиьнa цар. ТIом хьале хьалхарча шерашка цар майра дорадаьд Советски паччахьалкхен доазонаш, мах баь варгвоацаш доккха дакъа лаьйах фашистски Германии империалистически Япони йохеча.

Танкови долкъоштен соединенештен команде ец волаш шерца цхьана тIом бет Москвера вьнна Берлине кхаччалца нахар со. ДагабоагIа, боарам боацаш дукхача танкаша вIашка дов а деш Курске лаьтта тIом, 1945 шера январе Балтикера дена Дунайга кхаччалца йолча ерригача фронте советски бIуво яь чIоагIа наступлени, Берлин сикагIа карайоалаелча а хIаьта цунна цхьана фашистски Германе капитуляци елга а IалашдирВисло-Одерски Берлински операцешка бронетанкови бIуво сиген майрен баьча тIемо.

Стратегически деххараш кхоачашдара лелаш йолча йоккхийча бронетанкови объединенеех пайда эцара даькъе йоккхагIйола тIема говзал яр чехословаке гитлеровски бIуп миллионни группировкер низ кхы кIезигагIа боалаш дола Манчжурера Квантунски эскари дохадера чакхьаьхка операцеш.

ХIама тохача бокххача низах, массе оагIорахьа лосталуш хиларах, дов дари пайда я шаш, танкови бIу наступлени еш долча Советски Эскара хьалха тохарен лостам барон дакъа кхоачаду цуна.

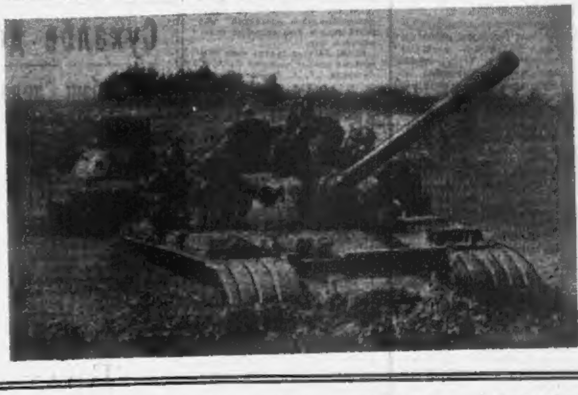

ТIЕМЕИ ЛОСТАМЕИ КЕРТТЕРА НИЗ

АМАЗАСП БАБАДЖАНЯН
Советски Союза Турпал, бронетанкови бIун Маршал.

бодар. Немецко - фашистски гIаьрахоша ханна дIалийцача городашкен юрташкен чухьадхача хана эттара хьалха из бар, эттара хьалха СССР доазон тIа из кхьчар, гитлеровцаша дIалийна хиннача паччахьалкхенаш — Польша, Румыне, Болгаре, Чехословаке, Югославе, Венгре, територе тIа эттара хьалха баьар.

Подмосковье, Украине, Белоруссе, хIаьта иштта доазол деьарча дукххача мехкашка хиннача бIарга ца го йиш яц постаменташ тIа латта советски «тридцатьчетверкаш». Из яа советски танкистий къонахчал халкъаша ларххари доккхал дарк, цIаккха а йовргйоацача тIема сийлен паматникаш.

ТIема тIеххьара залпаш йийна дукха за я. Цхьабакъда, ларача тIемашца яьккха советски танкистий тIема сийле бIаьшерешка яхаргья. Танкови бIунах халкъа юкъе хIанз а оал Даьхен болата чIоагIале. Из белгала иштта долаш а да. Маьршача денешка а сухопутни бIуне керттера латтий из.

Экономика, Iилма, техника дегIаккхувлара даькъе Советски мехко даьхача толамаша йиш хилийтай тIом чакхбаьннача тIехьагIа тIема гIулакха юкъе бокъонца йола революци чакхъяккха а шийна шийса кхы цхьаьнда боаца эскарен флотен тIема низ чIоагIбе а. Советски танкови бIу ше дегIабара гIулакха а кердача лагIа тIа а баьнна, кхы а низ болашагIа эскара дакъа а хинна дIаэттаб. Массе тайпарча хьалашка хьаьнт долчахьа лосташ тIема гIулакхаш чакхдахара белгала дикагIа кийчбь хиниаб из. Цудухьа хIана герза низаца доаттабень къовсама цун роли лоархIами лох ца балара совгIа, кхы тIа а дикка лакхбенна. Советски тIема доктрина кердача хьалашка а сухопутни бIун керттера хIама тохарен лостам барон дакъа кхоачаду цуна.

ХIанз кердагIча техникацен герзацен кийчбаь ба советски бронетанкови бIу. Цар тIема низ лардa я дIабахача тIема опыти Iилманен техниканен эттара тIехьагIа карагIдаьнараши теркал а деш хьаь танкаш. Дунен шоллагIча тIем тIа хиннача дикагIйоача танкал дукхаа а дикагIа я уж тIема гIулакха.

Эттара хьалха, кхы а дукха дукхагIа чIоагIIденнаха цар дIахьа ластари Iаткъача тайп-тайпарча средствоех лорадари, лаккхбеннаб тIом бара низ. КердагIа йолча приборашца йиш хулийт тIема машенаш бIубенна лелаеа моастагIчун гIирсашта хьалла мара бIарга ца гуча хьалашка кхьметтел бийсанна а геттара кийса кIамаш оттом. Цар на хIанз новкъа яц хьалхашкахьара хич духьаленаш.

Цу доллача хIамаша танкови доакъошкен соединенешка торо хулийт мобильни маршаш е, радиоактивни химически зулам даргдолча зонаех сиха тIехьовла, кIоарга чу а яха практически моттига моллагIча хьалашка, шера кертерчен ден-бийсани моллагIча хана тIом бе.

Танкови бIу тIема кердача техникаца кийчбарца цхьана дикка тоаяй цун организационни структура. Ракетно-ядерни тIом бара хьалашка хьежжа нийсъяй из, но шийла чулаьцад дIабахача тIема опытон тIом чакхбаьначул тIехьагIа дегIаахарон Iоадаь хинна дика мел дола хIамаш.

ХIана советски сухопутни бIуна юкъе я шоай вIашIтIехьлелларга, тIема техника дукхаген дикаген диллача, дIа-юха дастаргеи хIама тохара цизаген диллача, хIаьта иштта лични состав Iомаль хиларга диллача а тIом хьалехьарча шерашкен дIабаьнна тIом лаьттача хиннашкен хиннарел дикка тIех я шу тайпара соединенеш. Иштта йолаш я танкови бIу тIема юкъебаккхара, марксизма-ленинизма, тIема, тIом чакхбаьнначул тIехьагIа яьча ученейи маневрашн опыта чIоагIача дардаш тIа латта Iилмо бакъъеш хьахьекха теори а.

Советски тIемахоша де а доагIаш доккхал ду шоай тIехдикача тIема техниках. Цхьабакъда, танкови бIун бохаргбоаца низ эттара хьалха нах латт: командирех политболхлоех, инженерех а техникех а, сержантех салтех. Уж беррига а марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма идеешца хьалкхебаь, тIема гIулакхах геттара дика кхетам, шоай тIема машинех бизза пайда эцa хаьш ба.

Церна юкъе дукха ба тIема бирса школа яьккхи вIаьлий тIема опыт йолаши бола — ветерани, эпсареш, инаралаш. Къонача тIехьено ерда техникен герзаш цар хулгах а деш Iомаду. ХIанзарча хьалашка тIом бара говзал караерзаю. Къоначa тIехьенай болча тIемахоша тешаме деш а ю, кхы тIа алсам а йоах дIабахача тIема турпалий традицеш.

Танкистий тIема кийчо боккъонца хIанзарча тIемо дIадехараш ма яхара, кердагIа йола методикен технически средствашн юкъе а кхулаш еш я. Цар говзал учебешкен маневрашкен тохкаш а эргайоалхаш тоеш я я. Цига цар тIем тIа хилаза эргIоаца шаьъкаш Iомаю, физически психологически дехал чIоагIду.

Цу гIулакха башха-дика школа хилар укх шера яьча «Двина» яхача бIун маневраехи «Океан» яхача флота маневраехи. Ма моттa дукхагIа тIема хьалашта тарьеш. ХIанзара тайпа тIом бара ерригa средствош юкъе а кхулаш хилар уж. Цу маневрашка танкисташа, беррига тIемахоша а санна, хьахьеккхар шоаш дика Iомабенна, говзал лакхъенна, морально а тIема гIулакхашта тоибенна хилар. Такхи тешаме ала йиш йолаш да вай, советски танкови бIу хIанзарча хано дIадехарий боарам тIа латташ шоашта тIадехка деххараш толаме кхоачашдаре мел шоареш хилар.

ТIемои политически кийчо еш дика вIашIтIехьдьаьнен тIема доккхий хIамаш карагIдаларах, дисциплина лакха болаши хиларех тIемахой-танкистий доккхача группана укх тIеххьарча шерашка орденаши медалаши еннай. Танкови бIуи дикагIа дола доакъоши соединенеши иштта доккхийча совгIаташа белгалъяьй.

Ший тIема низ тоабенна а бола вакъйбоагIа советски танкови бIу 25 шу дузаш танкистий Ди деддара. БоарамагIа болх беш дика вIашIтIехьъяьнен организм морг ба из, цун тIемахой боарам боацаш чIоагIа кутIахьа ба Даьхенна. Коммунистически партена, социалистически сопружества идеалашта.

Беррига советски тIемахошцен Варшавски Договора мехкий Эскарий тIемахошцен цхьана халкъий машаре ххерамзен фо лореш латт советски танкисташ. Социалистически мехкий эскараш тIом бе чIоагIа Iомадалар. ХIа дьнича метте тIема кийчен кхоаттаденнен хилар моллагIа а тIема авантюраш дукхаеваш бараш цIенхаштта ххетам чу боалабеш йола средство я.

ДЕГО ХЬИЙХАЧА НОВКЪА

Эттара хьалха «Красная кувалда» заводе (хIанзара «Трансмаш») балха воагIача хана берашха саг яр Чернов Василий Маркович. ТIом чакхбаьнна шоллагIа шу дар. Хала ха яр из. Массанахьа эшар балха кулгаш. Цу хана нов. Черновна цхьана заводе балха баьхха «кIаьда дегаш» дараш дIабийлар. Лоацача хана формовщика - литейщика говзал Iомаю Василий Марковичa.

Юххьанца дена хьинар ца кхоеш къахьегарна, тIаьлла моллагIа гIулакх цIена, ший хаинахьа чакхдоаккхаши Iымерзеи хиларна белгалвоал нов. Чернов. Болх дег цIена хьабундаь цо кийчъеш хинна продукци гIалат доацаш хулар, цудухьа мога а йора.

Пайданна, аттонна цхьаннахьара яIа а бувлаш кхычахьа балха ухача нахах вашаи Василий Маркович. ХIана ше волча Грозненски электромеханически завода литейни цехе нов. Чернова къахьега ер 15 шу да. Эттара хьалха из нига веначa хана болхлой тоъаш бацар цехе, оборудовани къаьна яр, дукхагIа дола балхаш кулгашца дора. ХьалхагIа из болх баь опыт йолаш волча нов. Чернова Iемавала везанзар. Юххьанца формовщик - заливщик волаш хул из. Дика еча а 70 мара па еча сменагIа 80, кхы совгIа а форма-апок йора нов. Чернова.

Атта бац формовщика - заливщика болх. ХIамаи дика зем болаш, калай хила веза из. Формаш кийчъю лаьтта цIена лайса хила веза. Нагахь санна лаьттан тIоадал хила боагIача боарамал совйоале апокаш чонах леддаргья. Иштта ха дIа ма йоза кхы а йIаьхегIа хул опыт, бокъонца йовз цунна балха «къайленаш», технологи. Из гучадьннача цеха кулгалхоша бригадиа кулгалде оттаву нов. Чернов. Цунга дола къаьчача кхы а бар балашагIа хул коллектив, овсарегIа къахьег. Василий Маркович ше массе хана дечоа хьалха хул. Нов. Чернова вахана та, шоана къахьегам безабаллийта хов. Цудухьа дика делар цун бригада гIулакхаш. Бешта аьлча, цехе хьалхара моттиг цун бригадана хулар.

ТIехь - тIехьагIа шерзуш йоагIа литейни цех. ХьалхагIа цхьана кхоачашъеш хинна формовкен литьеи къоастальй, шоай мастераш а болаш. 30 саг чуноагIа кхо участок мара ца хиннача хIанз 80 совгIа болхло чуоагIа 4 участок я цехе. ХIанзара кердагIа йола техника юкъейоалаьй балха. ЦIендешна дIадаьнпа хьалха кулгашца деш хинна балхаш. ХIанз механизированни хьисапе ду уж. Цунга хьежжа продукци а дукхагIа, дикагIа араеш.

ХIанз заливочно - обрубной участка мастер ва нов. Чернов. Цехе лоархIамегIа, йоккхагIа йола участок я из, хIана аьлча цехе арахенаш йола еррига продукци цу участка йолхлой кулгашка гIалла чакхъяла еза. Цехе хIара бетта производственни задане толамца кхоачашъеча дикка дакъа доац участка коллективо. Нов. Чернова Iомабаь ба цIи хеза бола, юбилейни медалаш лелаю Вицархоанов Султан, Лаптипова Елена, кхыбараш.

Дика производственни хиларах тарра дика общественник а ва Чернов Василий Маркович. Цеха кадрай общественни отдела начальник ва из. Нагахь санна хьалхагIа пехера цхьаццабола болхлой дIабуллаш хиннабале, хIана кердабараш хьийце мара балхара дIавоалаш цхьаккха саг вац. Из хIанад аьлча, эшача хана новкъостал а деш хIаранена къахьег-къахьега кхетама болх бу Василий Марковича.

ХIаьта шоаш теркалбарга, йоакхо дега хьежжа уйла тIалхийта къахчаег неха болхлоша. Нов. Черновна баьчча юбилейна накъавоагIаш дика къахьегарах «За доблестный труд» яха медаль еннай. Цул хьалхагIа Сийлен грамоташи ахчан совгIаташи дукха тийннад цунна. Иштта укх 24 шера шедIа чеза кхаьчача баркал оалийташ хьалхагIа Чернов Василий Маркович.

Хь. БАЛАЕВ.

Пхе шера алан ханал хьалха кхоачаш а еш, КПСС XXIV-ча съезда сийлена накъалахара къахьегама вахте латтача Аргунерча «Пищемаш» заводa коллективо цхьа бутт дIабахийтабаи укх шера паччахьалкхен алан кхоачаш на еш. БарзI бетта планал совгIа реализаци яь продукци 31 эзар сом мах болаш я. ХIара сменах нормаш 130—140 процент кхоачашъеш хьинаре къахьег газорезчика Х. Мизиева, штамповщица Т. Дагаева, кхычар.

СУРТА ТIА: штамповщица Т. Дагаева.

В. Панева сурт.

КЪАХЬЕГАМ БЕЗАШ ХИЛЧА...

Дукха я говзанаш. ХIаьта царна юкъе эттара дукхагIа Чимаева Iайнайна езаеннар гIишлошъечун говзал я. Ший алкайтта шу даьннача зене шийга дикагIа булургбар гIишлошъечун болх болга кхета а даь хьар из балха. Из дар 1955-ча шера. ГаьнарчаКиргизе Антюз яхача рудникe бешар цу хана Iайнар дезал.

Дегалаьттар кхоачаш а хиннa гIишлошъеча балха ваьаза а, Iайнайна хеттача бесса атта хиннадецар штукатуре - маляре дехтар кхоачаида. Йиlий кулгаша якар да тигацар, кулгаш кIаьдлора, ь штукатуре кийсе хилацар. Хийла из болх бита безам хулар Iайнай. Бакъда, бита-м битанзар. Ше дIаьнига ала е дего хьийхача некъа тIа ала атте доацилга кхетадора цо. Хало ца Iайшача атто кургIоацилга хоаш яр. Цудухьа хинна а кургдар цо кхоачамбоацираьшта, хелоашта кургIйона гIишлошъeo юха тIехьашна яккха ца могар а.

Котбувлар сега низ, совнелар балха говзал.

Шиъ шера болх бир цо цига. Цу юкъа бокъонца нераерзайир балха говзал, хьалха латтарий мугIарашка хьалар.

1957 шера Чечен-Аул яхача юрте цIабоагIа IайнагIар дезал. ЦIаккхьча дукха ха кхалахье юртарча стройучастке балха йода из. Кхь шера болх бу цо цига. Квартираьшта, фермашнарча хьайбай помещенешта ремонташ яра балхаш дар цига кхоачаддьраш. Эшашам из болх а бар. ХIаьта а Iайнай керда хьалю гIишлош—вIаштIара дехь доккхий цIеношхьалдеча къахьега безам бар. Цу уйлаша балха йигар Чимаева 1961-ча шера «Чечингсельстрой» треста номер ялх йолча гIишлон монтажни управлена. Цу шера цу управлене балха баьккар Киргизе дена Iайнайца цхьана болх баь бола гIишлошъераш: Вацаева Табарика, Дунаева Зура, Мундова Жовхан, Дукаева Рукьет. Саламова Жовжан. Уж берригаш а цхьан отделочни бригаде хьожабир.

Юха а керда коллектив. Атта дац цунца дIаIомавала, ше-шийн оамал хул хIара сега, коллектива шийн традицеш хул. Чимаева сиха дIаIемар кердача коллективаца. Ше цига балха еча дукха хеннале дIагойтар цо балха хьинар долаши къахьегам дукха безаши ше йолга. Цул совгIа хIамани кхомбеш къахьегар цо. ХIаьта цу шера Iайна а цун новкъостий а къахьегаш бар Грозненски районе гIикало цIерагIча поселке. Укхаза цар къалдир шиъша квартира йола цIенош, республикански опытни станцена лаьрхIа йола лаборатори корпус.

Ийс шу даьннад цу хана дена. Дукха гIишлош хьалъяь цу поселке. ХIанз из таралест боллхой йоакхене посалкена. Цигарча кердача цIеновл цхьанкха а дац Iайнас дакъа ца лоацаш. Цул совгIа Чимаевас дакъа а лоацаш дукха цIенош, шоашта шоаьъай Ачхой-Мартане, Шелковска, Надтеречне, Наурe, иштта кхычахьа. Цу юкъа йоккха опыт, лакха говзал йола гIишлошъер хинна дIаэттай Чимаева Iайна. Ер пхелагIа шу де отделочниий бригадир йолаш цо болх бу. Де а хоеш кулгалду цо ше керте латтача хилайтта саг чуоагIача бригадане. Цунна дола тешам да Iайна бригадир хьожаяцца тIехьаюсаш хинна бригада ерригача управлене хIана хьалхарча мугIаре латташ хилар.

Из бригада шерре йоазаш хилар тамаш а йоагIаш хIема дац. Боккхий ва йиш йолаш да цун керте латте кхелсаг дакъ а коллективо толам баккхара никъ лехаш хилар. Дукхьан шийн говзали хьинари шийна цо Iеш, ерригача коллектива болх боазалга а хила деза сагаца. ТIаккха аттагIа да цуна коллектива толамта йига. Бригадацарча хIара сега эшар фуд, цуна малагIа новкъостал эша хоаш я Iайна. Цудухьа дукха еза из новкъосташта, сийду цун управлене кулгалхоша.

Цкъа шу хьалха цун бригаде балха ера Элисултанова Розет. Цул хьалха цхьаннахьа а болх баьацар нохчий йоI. Дукха къахьийтар бригадира Розета ший говзал дIаIомаеш. ХIанз цхьаллагIча разрядах бола беш я Розет. Бакъда, из цаI хинна Iац Iайнас говзал Iомаяь. Уж дукха ба. Ше Iомабьча кхалнахах дика говзанчаш хиларах доккха совгIат лоархI цо.

Балха тIа санна кьнара дакъа лоац цо юкъарча валара а. Iайна вIашта массехк шера профсоюза постройкома членалле хержай.

Профсоюза балхах шийна тIадилла гIулакх массаза дизза цIенош кхоачашду цо.

Укх шера план кIензза а тIехкхоачашъяьй Чимаевай бригадас. БарзI бетта план 102 процент совгIа кхоачашъяьй тха управлене коллективо. Пхе шера план 20-ча сентябре кхоачашъяра къовсам а лоаттабу.

Цу къовсама хьайха латт Чимаевай бригада. ХIанз из болх беш я г. Грозне Кабардински улицах 88 квартира йола цIа хьалдеча. Из керда шу хьетIанхоачаш йиста дакка лаьрхIад бригада. КПСС XXIV-ча съезда сийленца накъаяара цо лаьрхIад 1971 шера хьалхарча квартала план шин бетта кхоачашъе.

Со теш цар из дош сийленца кхоачашдергхиларах. Шоай дог ма Iабба къа а хьегаш, шоашкара халкъа дукхагIа беркат телаш бола кхалнех ба цу бригаде къахьегараш.

Боккха мах баь Iайнай а цун новкъостий а Чимаевай бригадацарча иля кхалсага еннай Ленински Юбилейни медалаш. ХIаьта Iайнай неькка тIа леп «За трудовое отличие» яхи «За доблестный труд» яхи медалаш. ГIишлошъечун Ерригсоюзни ди дездеча хана Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указах «Республика заслуженни гIишлошъер» яха сийлен цIи елар Чимаевайна.

Дега йоIахалца цIераш йоах цо шийн бригадерча новкъостий Саламовай, Мундовай, Дукаевай, Вацаевай, Мухтаевай, кхычар.

Лакха я бригада къахьегама дисциплина. Бригадацарча моллагIча кхалсага новкъостал эшаш хуле беррига а оарцагIбоал уж.

Ший къахьегамах халкъа беркат телаш ях лоркI цо шийн ирав.

Ю. КУРСКИЕВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера август бетта арадаьннача № 98 йолча газета тIа кепатеха араьяр «Чакхдардий-тем ер гIулакх» яха критически статья. Цох лаьца къахьегамхой депутатий Заводской райисполкомо тхога укх тайпара хоам бу: «Центральни рынкерча санитарни хьалех дола дош дийцад. Рынка кулгалхошта цIенхаштта беха баьб. ХIанз рынке хьа а дена кердa истолаш оттадаь, бIарча дийнахь пахидаш рынка ков цIендеш балхаш ду. кхы тIа а нуххаш чутуеса хIамаш оттаьй, рынка ков цIена лоаттадара шоза дукхагIа балхаш ду!».

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагI. 12 сентябрь 1970 шу.

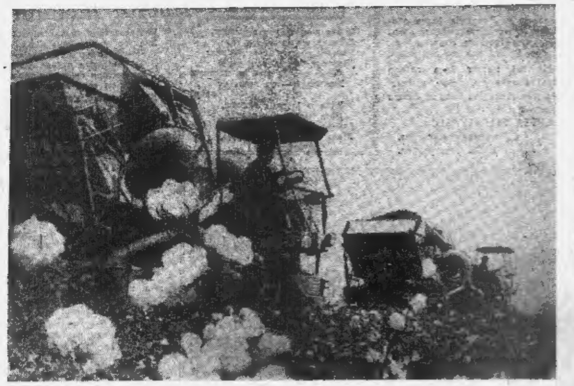

Туркмене машинаша чуэна болабаьб бамба, 10 гаргга машина я Ленина цIерагIча Каракумски канала зонерчи Теджекски района «Теджен» яхача совхоза кхашкара бамба чуэцаш. Бамба кхеберане укх шера пачхьалкхена 9 эзар тоннаш дукхагIа «кIай дошув» доахка дехкар тIеийцад.

СУРТА ТIА: «Теджен» яхача совхозе машинаша бамба чуэцаш лаьтте.

К. Назарова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦУН ИРАЗ — КЪАХЬЕГАМЦА

Сатоссаш латтар. Юрт сомаяланза яр. Алхха цхьа кхалсаг йодар бе ведар а йоаллаш ЙIаьххача улица тIа гIолла.

Цун сихача боролга хьежача, чIоагIа саготача гIулакха йодаш санна хетар из. Цхьабакъда, ферма йолча оагIорахьа из дIайийрдача, кхетадеш дар из цига балха йодалга.

...11 шу хьалха балха ера Арсанова Арубика Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза ферме.

— Iаьсий группа дIаэца еза Iа, — аьнна шийга къамаьл дича, раьза хинна тIаьийнар цо из дехар.

Кхетадора Арубика уж леладе хала долга, царна дукха Iуцал лелалга, цхьабакъда, хилонех бIу къожабеш яцар из. Бера хана дина къахьегам безаш, цунца сакъердалуш яр из. Ферме болх бу дукха да ялале гучалуяла даьлар Арубика доаха толамаш. Цо леладу Iаьсий дулх дукхагIа тIаккхеташ, укхацIена долаш хилар белгалдаьккхар совхоза кулгалхоша. КарасIлаьнначох кхоачамбеш оамал йолаш йолча Арубика керда торонаш леха йолаелар. Из цунна дика вIаштIехь а даьлар, хIана аьлча, ший болх дет тIара безам тIабохийташ беш хилча, шийх тийша дита гIулакх цIенеи хаиякьеи чакхдоаккхаш хилча вIаштIехьдоал из. Цудухьа укх 11 шера хIара деннеи бусе дулха привес 300 грамм хила езача, 670 грамм хулийташ хьайоагIа Арубика укх деношка кхаччалца.

Агта даш къахьегама сий даккха. Цхьабакъда, ерригача районе цIи хезай Арсанова. «Къахьегама ЦIеча Байракха орден» лен Арубикай пекхи тIе. Цу доккхача совгIата дог гIоздаккхаро кхы а дикагIа къахьега лаьрхIад цо.

Из йоагIаш бIаргайча, махьарх дешт цо леладеча Iаьсаша. ХIара Iаьсияга кулг лекхе, цар беча цIи ньыкхе, чогашдар - доацар малатIа да хьеже чакхйоал Арубика. «Дуар хьаьнагIа хулийт из, режим лоаттаю. ДикагIа йола шура мелаю, — йоах Арубика Цlаьи дешаца аьлча, царна эшар дика доал дар да». Из бакъдолга гуш дар Iаьсий латтача моттигашка хьежача. ЦIена яр Iаьсий латта помещенеш.

ДагадагIаш Арубика ше кхедаьча 2700 Iаьсашта юкъера кхыметтел цаI дения. Ше доаха къахьегама толамаш кхы лох ца долийташ В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца пакъанхарах «За доблестный труд» яха медаль елар цунна. Иштта дувзаделар цун вахар къахьегама иразаца.

ХIанз КПСС XXIV-ча съезда сийна керда декхараш тIа а ийца хьинаре къахьегаш я Арубика.

С. ДЖАМБУЛАТОВ.

ЯЛАТ ДIАДЕ КИЙЧА ДА

Ялат юртбоахама производства лард я. Ялат дукха кийчдарах тийша да хьайбай продукци якхар а.

Грозненски района колхозашкеи совхозашкеи эггара керттера доаккхаш дар гуразь дIадуи ялат да. Цудухьа из толамца дIадерах тийша хургда дуккхалар.

Укх шера ялата лаьрхIа гураь дув ялат дIадуьргда 41 эзар гектара тIа. Гураь ялат дIадуп лаьтта 5 эзар гектар дукхагIа хиннад. Къаьстта дукхагIа хиннад гураь кIа дIадуи лаьтта. 1969 шера хиппачул 7 эзар гектар дукхагIа дIаюргья из керттера культура.

Укх шера гураь дув ялат дIаде лаьтта кийчдара къаьстта терко ю. Из деррига лаьтта ах цар беш ардаш тIа кийчдергда. 5 сентябрь тIаккхоачаш 36434 гектар лаьтта аьхадар.

Лаьтта кийчдара хьалха латт «Горячеисточненский» совхоз (керттера агроном И. Ф. Нененченко), цига диэза кийчдаь даьинад 4940 совгIа гектар лаьтта гураь ялат дIадера, хIанз ах цар беш кийчдеш да из. яь йоалаш латт хьалхара культиваци, ялат дIадера хьалха шоллагIа культиваци ергья. ДогIа дийлхачул тIехьагIа шфиза макха баьккхай. Шеко йоацаш теша воагIа ерриха тIоадал лаьттаца соцаяь хиларах.

Лаьтта кийчдар во делаш Грозненски шурий совхозе. ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхозе, «Атагинский» совхозе. Цу дерригача боахамашка оахам ду лаьтта оахача агрегаташца: нух предплужникаш йолаш, каток, рельс йолаш. Иштта болх беш ерригa а 135 агрегат я.

Вокха лоархIам болаш да гураь дIадувча ялател хьалха хиннача культурай теркам бар. 1970 шерарча опыто хьахьекхар дIалахача шера горох хиннача кхай тIа гураь дийна ялат дика хьувкъаш хилар. Хий дуллаш цхьаккха гектар йоацача «Горячеисточненский» совхозе хьалха горох хиннача кхай тIа дIадийна кIа гектара тIера 30,5 — 36 центнер йолаш хьийкъар, хIаьта сидоса йийна хьежкIаш хиннача 54 гектарах хIаране тIара 48 центнер кIа даьлар.

Юкъера лаьрхIача цу боахаме хьалхагIа горох дIайийна хиннача 2000 гектарах хIаране тIара 22 центнер кIа даьлар.

Укх шера гураь дув ялат дIадуьргда горахи горох-кени хиннача 16000 эзар гектара тIа.

Кiезига лоархIам болаш дац гураь дув ялат дьувкъара дIадув фу а. ХIанз массе боахаме долаш да дIадув фу а.

Бакъда боахамашка да шоллагIчеи кхоалагIчеи классах дола дIадув фу цхьоалагIча класса фуца хувца деаргда. ХIана аьлча укх шера хиннача агрономически совещание соцадаьл фу дукхьал цхьоалагIча класса дар мара дIадувргдоацаш.

ДукхагIа долча боахамий цхьоалагIча класса дIадув фу да. Царех я «Атагинский» совхоз (керттера агроном Бойко). Грозненски шурий совхоз (керттера агроном Иноземцев), «Советская Россия» яха колхоз (керттера агроном Власов).

Хьежача гучадаьлар техника ялат дIадера кийча хилар.

Агротехнически дикагIча ханашка дIадувргда гураь дув ялат. ХIана хьайбашта долча доакъара массакхьа дIадуаш латт ялат. ДIадийнад 2000 гектар рожь, 1500 гектар рапс увш рожь. Викаца увш а гураь дув ялат доккъара дIаде лерхI.

Парте XXIV-ча съезда мабоагIIара накъалбахара къахьегама совгIаташ кийчдеш ба тха района къахьегамхой.

Е. ИЗВАРИНА,
Грозненски районни производственни управление керттера агроном.

МАЦА ВАРГВА ДА?

Даим дукха нах хул «Заграднена» станце. ХIара дийнахь бIаьш тоннаш мухь вагонашта тIаботт, тIера Iобоаккх цига. ЦIаккха еза етта вагонаш йоацаш хилац станце. Низ болча техника тIера Iобоаккх из мухь. ЦIаккха машинаша безача дIаккхуь. ХIаьта мичтай станце? МогIа я эгIа а бIехача моттиге, вешта аьлча, колдийле яцу дукха мах бола оборудовани, оатхалаш, конструкцеш. ДогIаша йошаеш, чаьлхо йоаъаеш вала да йоацаш укх уж галхаш. Аьхки а тIехьа йокъа ца луш хотта кул цига. Иштта бIеха йолдашехьа мухь машинаш тIа в ботташ дIаккхуьйт. Мухь тIабетта машина. кхыйола техника ерригa хотташа йоайий кул. ДогIаш аелхача хаяен бIаьстийн машинаша даьхача кIоагашка бIарчча Iамарч отт. Къахега доагIа цу станцера мухь дIаккхаьв ухача шоферех. ХIана аьлча станце площадкера наькъаш деха а долаш кIоагаша хьал-Iо етт машинаш.

Цхьан хина асфальт билла хиннай из площадка. Цхьабакъда ха дIа ме йода доаллеш саг а воеваий машинаша, кхыйолча техника бехабаьб. ХIанз кор Iоловза асфальт билла моттиг йисанц цига. Лоралуш мара леле йеш яц цигада, хIана аьлча дIа-юха тIехьювлача машинаша колла цинхаш техе бIехбу.

Станце здание, вешта аьлча, пассажирски (уж дукхагIа бараш мехкадьитахой ба) эал Iай йIоахьие. Цудухьа транспортага хьежаш багIа уж шелху. ХIанаа из деррига иштта? Да воаца территори из йоланзаь да из аьлча кхы фу яргда хац. Грозненски машинаяьхьа кулгалхоша цу гIулакха еш йоакко яц, цIеьта Старопромысловски района кулгалхошта из хотте, эал Iай шийла хилар вIаьхла вовкъа дац.

А. КРАВЦОВ.

ПРОДУКЦЕ ДИКАЛА МИНОТАШ

Вай мехка дIакхаьча ха Iеш, доазол араькарча мехкашка дIаххоач Назрановча «Электроинструмент» яхача заводе тьаю электросверлильни машинкаш, кхыйола изделеш. Укхаза хьалхеха доаллача карта тIа белгалдаьд уж дIанйеча мехкашка долхача наькъий таккмаш. ЗIамигача Назранера дIадола а деле 30 гаргга тайп-тайпарча мехкашка дол уж. Вай мехкарча городашка долхараш Iотlакадача-м гоьта хургьар карта тIа.

Цу продукцено тIеххьа дола цу заводерча хIара болхлочун, коллектива сий а.

Цу гIулакхо тьахьохх мел бештоьтаде декхар хьалхашка лаьтт цу вай дийна нацъа тешкалашна гIолла дIаяха продукци кийчьеча болхлошта. Цудухьа цо задван теркам тIалаоттабу укхаза продукце дикал лакха хилийтара. Дукха я цу доардIамерча гIулакха низ лох ца болийта рычагаш. Царех цаI а хIанз вай юцар а «Продукце дикала ди» оал йол укхазарча болхлоша. ХIара кIира юкъе цхьаша ди хул продукце дикал юцаш.

Доашхаргаа вай воаш хIара. Цкъа мехашка хул уж «дикала деноша»: тахан сборочни цехе хул, кхоана — механически, лоамаа — литейни, иштта дIахо. Вешта аьлча балха кIира юкъе цхьа ди дIадоаш заводе моллагIча цхьан производственни участке шоаш араенача продукце дикал юцц нах вIашагI ца кхеташ. Цул тIехьагIа ерригача завода юкъара ди хетаду цу гIулакха.

ТIаккха бIарча ди дIадохийт цар из юцаш, аьнна хетадала мег. А. Иштта шаьра къамаьлаш а деш ха дIаахийта Iаьмабац укхъара цах. БIарчча балха кIира, масала, цхьан цехе продукце дикала боарам айбара даьр, ца даьр дувца 15—20 минот мара езац царна. Цу юкъа цар кхув брак яь ха, бехке вар, бахьан гуча а даьккха бехке волчоа бе боагIа бела бу. Лоаца, хьада, башха тахка на делаш да укхаза оала дош. Цу тIа ерригача цехе мел бола нах гулбац из дувца. Цхьан минота станок соцаш из бахьан долаш. Цига хьабех производственни мастераш, бригадираш, технологаш, парторгаш, профоргаш, продукце дикал цо цо хилийта декхар бола нах. Из совгIа брак яьр дIадитаву доьлаш тьалхарь.

Цу лаьхххIача минуташка яь наводаш бах соцам болхлошта юкъе дIабоаржабу. Нагахь санна гучадаьхача кхоачамбоацарий плоьана дукхташ кхоачаш ца еш йисача бехке бараш завода юкъарча «продукце дикала дийнахьа» буш. Укхаза а ю выводаш соцам. ХIаьта а из чIоагIагIа, мел бовзаш я цу керагIа а хул.

ХIанз со вийсвенар а да завода продукце дикала «юкъара ди». Йилара ханна цхьа минут тIехье ца боалаш завода керттерча инженера когаметта волча Мальсагов Заудина йокха сийрда хабдшет хьалйиэар цехий начальника, мастераша, тIахьожамхоша. Цехови парторганизаце секретараша, инженераша, кхыболча специалисташа. Ерригача заводе мIара хинна эIама тIалоде къахьата лаьст бе а елла хьалгIеттар цхьа юкъерча дегIара зIамига саг. Из ва технически тIахьожама отдела начальник Тамасханов Хьажмурд.

— Вай ерригача коллектива бохам хургбола цхьа хIама хиннад дIадахача кIира, — аьнна дIаволаелар Хьажмурд. — Москвера цхьа рекламаци еннй вайга, массеяк машинкай двигателаш хацал хьалха боля ца беш соцай аьнна.

Из вай бехк бац, аьнна кийкхьар багIарех цхьаннега. Шиа тайпара кхетас мегаргйолаш яр из рекламаци. Цхьан оагIорахьара хьежача ба а бац из нар бехк, хIана аьлча цу машинкаш чу латта двигателаш цу заводе хьаеш яц — Саратовера хьаккхуь уж. ШоллагIча оагIорахьара хьежача беррига бехк бараш уж а бац. Из машинка дIанийцачо хеттац: нох йоалла оатхалаш малагIча заводашна, чичахьа хьаяьй. Цо Назранерча заводагара яйцай из, нох бехк а боахх. Из гIулакх дар Хьажмурда теркам тIабахийтар.

Дукха ха эшанзар из кхычахьера хьатIаена брак чаккхьлийтар лаха а цунна боагIаш бола бехк бе а. Укх тIеххьарча хана наггахь мара хаза укхаза рекламаци еннй, аьнна. Цудухьа оттадаьд Хьажмурда на доаш хьалхарча плане. Брак завода араялийтар чIоагIа во лоархI укхаза. Шина хьола вай лахкаьйа аьннача тайпара бехкенахаж ба цу продукце потребителаш. ТIаIарах араялаехьа тIахьожамхой тIа бIарг хьет нох.

— Номер 4 йолча участке дIалахача кIира 26 сомаш 77 кепигаш наьха брак яьй. Из хийа бехке барий алапе тIара а даьккха цар дезь гIалат дIадоаккхаш кьахьийтарашта дIадеинад, — йахаш сувлар Хьажмурда ший лоацача доклада тIа. — Сушильни цехе редукторараш фатагена чу юл. бIехал юсс тIа. Из гIулакх дIалда ла йиш йолаш дац. Уж безнина чу хIана йилац хатта деза бехке волчунга.

Цу кIира гуча мел даьнна кхоачамбоацараш а, продукце дикал лакхьаь нах а коллективаш а юкъа хьийра Хьажмурда цу шийна еннача 10—15 минута (ерригаш а цу «продукце дикала дениа» а дац укхаза 45 минут мара).

Из валча хаттараш къамаьле де, выводаш е болабелар вIашагIкхийттараш. Керттерча инженера кураница (из ва тахан «дикала денна» кулгалдеш) хьа а гIеттацани-шоашта хетар, дагардар дувцнар.

— Из Хьажмурда йийца брак дагайоал сона, — аьлар механически цеха начальника Акмурзиев Башира. — Брак гучаяьллий, бехке нар хьавейлаь, сомаца бехктокхаме эзая. Из доагIаш гIулакх да. ХIаьта а вайна хет завода цхьаьша зе доацаш на дижача санна. Бакъда, кхыча тайпера цунга хьежача иштта дац из. Уж брак яь деталаш, изделеш хьаеш ейна ха, юха уж тоаечо йоаьх ха, станокаша сон баь болх, алапе тIара сомаш Iодаьхачоа хинца хадахетар (ше бехке вале а) — дерригa вIашка текача боккха эзам хул завода, коллективана. Цудухьа из а: цу брака тIа дIатIаккхачолца ши-шийца хIана вутт вай из саг? ЦIи яьначул тIехьагIа фата еттар мо хIама ма хулий нох.

Цо а массане а дувцар дIаяздеш вагIа Хьажмурд. Доклад яьар аьнна чалаш из. Укхаза белгалдаьр кхоачашдеча тIахьожам лоаттабе нак оарцагIбаха безар из ва.

— Бакъ йоах Башира, — аьнна цо якар хьал а лаьца, из кхоачашдара фу дича бакъаьа хет доала?, — аьнна хаттар оттад Мальсагов Заудина.

ЭгIара а магIара а йист хинар Iохайна багIараш: тIахьожам лоаттабе декхарийла бола мастераш а тIахьожамхой шоаш а дувкхагIа станокашта юхе хила беза, цига наттахьа мара бIаргагац уж, ваталаш хайнь хьнначул тIехьагIа яхташ уттаярах гIулакх хилац, аьнна.

— Из я вай технологе мелла — Шийи графикага хьежна цхьа юкъе станокий технологически режим мийса йай хьожаш дукха бIаргагац уж, — аьлар технически тIахьожама отдела начальника заместителa Пугоев Даламбика.

— Дукха корайоагIаш яц вийна яеха Iалашьо резбаш йоаха фрезаш, — йоахар снабженца А. Козоева. ХIаьта а вай кхомбав нар. Инструкцега диллача, масала, 500 оатхал цуцца хьаешие алмазаца юхаметтаоттае дIаяла еза уж. ХIаьта а станочникаша цкъа дIаелхача эзар а оатхал ю царна хьа ца йоахаш. ТIаккха уж йох, дIакхоес, цар болх бе беза яа лоацалу. Цу гIулакха тIахьожам лоаттабе безар, из гIулакх болхлошта дIадовзийта дезараш технологаш ба, — аьнна чакхдаьккхар цо ший къамаьл.

Дувца хIама белгалде, дукха дувца, дика предложенеш тела кхийра завода болхлой цу шоай продукце дикала ден хетаьча 45 минута. Цхьа дер йоацаш доаре дац цига дийцар.

Цигара тхо эрадоаллаше а Киевера бахкача хьашаша гобир Заудина. Уж бахкаб цу заводе хьаелла лерхIача кердача трансформаторни цеха гIулакха дагaбала. Проект чакхйоалаш лаьт, помещенеш кийча я. Кастта бытовой трансформатораш арахепа йолалургья завод. Цу гIулакха кхы а 300—400 саг эшаргва укхаза дукхагIа бараш кхалнах а болаш.

Иштта тIехь-тIехьа низ болаш, керда изделеш арахецаш, продукце дикал даккхьеш ший сий гаьнагIа дIахалийта гIерташ хьайоагIа завода коллектив. Лакхлуш йоагIа болхлой опыт, гопзал.

М. КАРАЕВ.

Доьзол дехьара

Социализма мехкашка

ХАНОЙ, 10 сентябрь. (ТАСС). Укхаза хилар ДРВ ерригa политически партеши общественни организацеши вIашагIтохаш Виэз Вьетнама Даьхен фронт хьаяь 15 шу дизара хетаяь торжественни собрани.

Вьетнами Даьхей фронта Центральни Комитета Президиума члена Хоанг Куок Вьета доклад йир Даьхен фронта баьча турпала оаькъаха Къилбаседа Вьетнаме социалистически революци чакхъяьккхарах мохк вIашагIтохара тIехьа вьетнамски халкъа лоттабеча къовсамахи.

Собране Iодийхир Вьетнами Къилбаседен Къулбехьен доахаш дола тIема а къахьегама а толахен фронта Центральни Комитета май вIоагIа заькъалуваш Даьдаь кхайкорал. Централни Комитето вьетнамски халкъа цIерагIа цу документа тIа дег тура боккха баркал аьлар пежарашка долча социалистически мехкий халкъашта США агрессена дуьхьал, социальни мукъадалара, социализм хьалъяра тIехьа лоттабеча къовсаме цар вьетнамски халкъ хьаллоацаш а новкъостал деш а хиларах.

«ШКОДА» ХЬАЮ БОЛГАРЕ

ПРАГА, 10 сентябрь. (ТАСС). Экономически вIашв новкъостал дара Совета боакъонашка хьежжа ЧССР-о новкъостал ду социалистически мехкашта цар автомобилий хьаю производство дегIайоалара. Яблонце-на-Нисе яхача городерча «Лиаз» яхача автомобильни заводе Болгарера письмо даьхадаь Болгарий автомобилаш ераша Чехословакерча деттагIапила хоацабу «Мадара» яхача завода конвейер тIара «Шкода» яха марка йола эггара хьалхара 9 тонн мухь кхухьа автомобиль Iоьийнай, яхаш.

Беррига а 11 бутт мара баьинабац Болгаре автомобильни промышленноста объединенец «Лиаз» яхача чехословацки фирмаеи юкъерча автозавода эша чехословацки оборудовани «Шкода-706» яха грузовик вIашагIтохара эша оатхалаш Болгаре цхьаргйолаш соглашенена куллаш йадаь, хIаьта болгарески чехословацки автомобилаш ераша раьза хинна дув шоаш вIашие леладу гIулакхаш толамца кхоачашхиларах.

КАУЧУК ДУКХАГIА ХУРГДА

БУХАРЕСТ, 10 сентябрь. (ТАСС). Борзешти яхача городерча синтетически заводе хаиал бутт хьалхагIа болх бе йолаллийтай шера 20.000 тонн продукци йоаккхаш йола керда установка. ХIанз предприятие каучук 40 процент дукхагIа доаккхаргда.

ФОНТАНА (Висконски яха штат), 10 сентябрь. (ТАСС). Селхан йоккха йоацача американски городоке Фонтане хьайийллар ткъоалагIа Пагуошски конференци — Iилман дунен халкъашта юкъерча гIулакхийн дешашта хетавь дунен халкъашта юкъерча общественноста авторитетни викалий традиционни форум.

Шовзткъа гаргга болча мехкара бIаь совгIа Iилмахо вена укхаза хIанз дерригача мехкий общественноста дагадоахкача дешай хьакъехьа дагабовла. 15-ча сентябрага кхаччалца йIаьхлургйолча хIанзарча вIашагIкхетара девиз «70-ча шерашкара машари дунен халкъашта юкъе вIаши гIулакхаш леладари» я.

Советски Союза общественноста викалий делегацена керте лаьтт СССР Iилмай Академе вице - президент М. Д. Миллионщиков. Советски делегаце членаш дагаба дувцаргдолча дешех лаьца къамаьлаш де, форума юкъе дакъа лоацараш чIоагIа хьежаш ба цар къамаьлашка.

20-ча пагуошски конференце

Дев повесткага хьежжа, вIашагIкхетара пленарни заседанешка, къаьстта аьлча, дувцаргда сагa гонахьара моттиг бIехъяра из цо хилийтара средствашa, цхьадолча мехкашка кхерам тIаоттачо кхоачаш Iалама ресурсаш кIезагъялар, баха нах бебаран экономически кегIаахарах юкъ - моттиг, яха а кхы доза а дешаш.

Цхьабакъда эггара дукхагIа уйла тIайодаш я, хоаш маьий, машари кхерамзеи хьалдацара проблемаш. Уж дешаш юхххьахца дувцаргда болхлой группай заседанешка, цул тIехьагIа цар пленарни вIашагIкхетарашта юкъе дакъа лоацарашка дIахайтаргья шоай дискуссех йола итогаш.

Дувцача деша предмет хургда гера дIадаккхаро тайп - тайпара аспекташ.

ВIашагIкхетара юкъе дакъалоацараша боккха теркам тIабоахийтаргба Iилман техникаи даккъе дунен халкъашта юкъе вIаши гIулакхаш леладара проблемаш хьехьара дискусски а.

Пассажирски самолеташта хиннар

КАИР, 10 сентябрь. (ТАСС). Селхан МЕН яхача агентства хоам баь махкьера. Каире хьожаш ба «Пан — америкэн айруэйс» яхача американски авиакомпане «Боинг-747» яха реактивни пассажирски самолет Каирски дунен халкъашта юкъерча аэропорте миэта ийккхай.

Амстердамера Нью-Йорке рейсови полетагIа доаш из самолет 6-ча сентябре массехк палестински партизано лаьцар, лолаж цар поккъ хувиача а Каире тIоча а оттайир. Самолета чу мел хиннача нахага тIера Iодовла аьнна приказ денначул тIехьагIа, «Боинг-747» каирски аэродрома самолеташ гIовттаден Iохоьшачен моттиге ийккхар сахьата механизмаш йола массехк бомба экхарах.

Цу дийнахь палестински партизанаша лаьцар «Трансуорлд» яхача американски авиакомпанен «Сюисс эр» яхача швейцарски компанен кхы шн самолет. ТIехьагIа уж самолеташ Иордане территоре тIа Iохоьшийр.

ПАРИЖ, 10 сентябрь. (ТАСС), Франс Пресс яхача агентства корреспондента Амманера хьахайтар, «Палестина мукъаяккхара халкъа фронта» кулгалхочо Жорж Хабаша ший организацена дIатIаийцар пассажирски кхо самолет дIайигарах бола бехк, яхаш. Ж. Хабаша аьлар самолеташ хьалувцар «палестински халкъа бокъонаш дIаяхара вIашагIбеллача тийшабалха» дукхаи цун организацена луш дола жоп да.

УРСА ДИТТА ТIА

Дунен халкъашта юкъерча бокъона дуьхьал а долаш, ООН решенена дуьхьал а долаш, дунен общественноста дIадехараш тела а деш, Израила дIалайна лоттиду Iарбий лаьтташ. Цу территорешка оттальча йорданех дуац английски журналиста Давид Котен репортажаш тIа. Царех цхьаммие лоацъя а перевод арайоаккх АПН-а.

ТIема Iаьдала кIал ваха бацца безаме дац. Гайна — тайна цкъа хIараьар хIаня вигац аьнна къона Iарбий хоаттама полице бу. Вайдда баьхачча наха новкъостал доа ООН йилача цхьан технически училища директора дийцар сона, укх шера апрель бетта хьалхарча кIирагIа израилитянаша бисена общежитера хоаттама ораг 20 дешархо, яхаш.

Полице министра Шломо Хилела яхачох, хаддиза лаьца хуа 3200 совгIа вола саг, мехка кхерамзенна тIаккIовдара бехке а веш. Царех 700 гаргга саг, яь суд а йоацаш, набахта воал. ТIема губернатораша бокъо ейнай шоай лоIамагIа саг бIарччача шера чувоаллае. ДIатIахьежача моллагIа воаца саг хетадуш дегI — кеп долча Наблуса тIема губернатор волча фецарчи — десантни эскара полковника Гинола аьлар сога, чувалла воаллаеш цу даьниачул тIехьагIа ала а чувоаллаеш ха яккхийта йиш я лаьцача сагага, нагахьа санна из дар кхерамзлен органашта эшаш хуле, из диэза дергдоацаш хиларах юридически комиссе тешае а еза нар. Белгал ца даьккхача даргдац цу комиссе членаш губернатора ше уттабеш хилар.

Iарбий цIеноши дохаду Iаьдала керттера средство динамит я. Цен да террористически гIулакха юкъе дакъа лоацаш хиннавале е хиннавеце а цун цIа экхийт. Газе жугтий торговец вийна, инарала Даяна приказ делар из бIаргадайнача Iарбий магазинаш йохае аьнна, цо лаладеча гIулакха дуьхьале еш хIама данзар. Газе бIарчча улицаш я динамитаца йохаяь. Бомбаш йийтта йохаьнча хIамашта тара я уж. Оккупацена шоаш дуьхьал хилар белгалдоаккхаш Iарбаша шоай магазинаш хайна дIакъайлаче, тIема Iаьдало тIод техар царна, боахам дIабаьккхар.

Иерусалимера Iарбий мах бозцаш хьехаш йола пачхьалкхен школаш хIанз фактически яьсса я. 1000 гарга дешархо — хиннача Рашидайерчи юкъерчу школе хIанз висна 6 дешархой 3 преподаватели. Иордански лакхехьарча дешара заведенешка деша бахара шоаш кийчберг болча программех дешаргдолаш частни школашка деша бахаб беpнига дешархой. ХIаьта цу хана, Израила подданство хьаэца на тугаш Iийна цу берий дукхо а дукхагIа бола даьй шоай подоходни налога 10 процент лоаца лаьрхIа йола «оборони» хьашташта йола тела декхарийла ба. Цу дерригача хIаман уйла Iарбаша мичта ю кхетадо хьла дац.

Теддия Колеки (Иерусалима мэр) Шилон Пересе (Iарбий гIулакхий министр) Иерусалима бола жугтий шоаш дукхагIа хилар дезаш ба. Моттигашка кхерамзле оттаерца юваенна хьахиниа проблемаш / израильски Iаьдало къоастяр колонизаци чIоагIъен Iарбий экспроприаци чакхъяккхен гIертарна чакхдоал. Израильший лоIаме йолаш даьккхача ите шера, цу мехка биса безам а хинна бисача Iарбашкара дIадаьокха лаьтта 250 эзар акр хилар. Иштта дола гIулакх дIадоладеяьд цо дIаийцача территореш тIа а.

Наблусена иордански доазонех юкъерча кхерамзлен къаьсттача зонерча, шоашкара лаьтташ тIека Iаьдало дIадаьхача ахархоша коллективни письмо яздьдар лакхехьарча судага, 3 миллион стерлингай фунташ йола компенсаци хьаехаш. Хоаш мадий, из ялапзар царна. ХIаьта израильтинаша дукха ха йоацаш тIом хиннача моттигашка юрта боахам дIаболабу. Иордански доазон йисте гIулакх деш болча къонача добровольцаша доккхал ду ньсальний гIомара лаьттен ерзача босешкеи шоаш хьалкхедьчи кIих, пастел, помидорех. Из дуккхача даькъе теркам тIаоаош эксперимент и, яц даьра лаьттаел баьнача Iарбашта-м.

Шимон Пересага из хьеттар уж эскара дараш сецна дола боахенаш Iаткъаргдеций Израила политически кхоаненна, аьнна. Цо ший тайпара лоархIам бу цу морча боахамий. Хьала юкъе кхы тIа «динамически элемент» яц цар, аьлар Переса.

Масала, цIена Iарбий моттиге йола, 1948 шу тIа а кхачалехь жугтий баха ховшабь Гуш — Эцион яха местечко «юхаметтаоттаеш» я. ДIалайнача лаьтташка 20-нега 30-нега кхоачаш жугтий юрташ я.

Кхерамзле дIасхаш хиларах кхоачамбоацача накъайоагIа мюцин истерии. Масала, Iарбий городе Хеброне 1929 шера къамаш вIашагIлета дов хилар, цу городе да патриархаш дIабехка боахха зерат я. Iарбий чIоагIа раьза боацашехь, цу дааш зкакъехьа Израила шийна чухь яьржа дискусси йоллашехь, правительства мукъабелар цу городе районе жугтий 250 деза бахара. Керта тIа кастта гучаяргья Iарбий Назарета ийса хургйолаш хьаиь бокъонца йола Лаккхера Назарет санна йола Лаккхера (вецIта аьлча жугатий) Хеброн.

ГIаьхьача боарамера уйлаш йолча саго, Хеброна мэра Джаабре йоах: «Нагахьа санна жугтий Хеброне баха хоаше, Iарбашта мукъабала беза Яффе, Биршебу, и. кх. юлабаха» Бакъда хила дезаш долчуа проблема новкъаяц Даяна, Переса, «Израильски динамизма» кхыча архитекторашта. Иштта стратеге юккера а «сийлахь-йоккха Израиль» хьаяра тIехьабараша дIадехарашка хьежжа Iарбашкара лаьтташ дIалоацаргхилар кхетадеш хила дац.

(АПН).

«КЪУЛБЕХЬЕН АФРИКА ЦРУ»

Африкански лаьттаро цIенъяь колониализм расизм дIаяккхара дола гIулакхаш Аддис-Абебе ший лоIамерча Африка викалаша оттадеча чача Къулбехьен Африка расисташи чаахбувехьара уж хьаллувцараши Африкана дукхьлара тийша бола вIашагIболлаш бар. ЧIоагIа тIегIерта кийчьо расистски стратегаша шоай лоIамерча африкански пачхьалкхенашта дуьхьаларе шпионско - диверсионни балха планаш.

Кейптаунера кхаьчача хоамех, Къулбехьен Африка парламенто кхы тIа а ях миллион доллар деннаш Къулбехьен Африка эскарен полицен «къайлагIара службаш» шерьяра. Уж даннеш къайла а яа кхухьаш, парламенте засебане чьайийнар Къулбехьен Африка финансий министра Дидерехса. Цу ахча доккха дакъа ду шу хьалхагIа йиллача пачхьалкхен кхерамзлен Бюро олачол (БОСС).

Массайена а хоаш да из управлени юллаш Къулбехьен Африкана доал дерапи фу де лерхIаш ба. Цу управлене керттера декхараш да Африка шоай лоIамерча мехкашка диверсии шпионажа ледаяр, хоргамукъале яккхара болаиий барт эгIабар. Къулбехьен Африка Республикана пойна чухьарчи эаргеяда режима еш йола дуьхьале йохаяр БОСС тьаьнрцна шоай шпионско - диверсионни организаци тьаьир США Центральни разведывательни управлени санна тургйолаш. Цудухьа цу организацех Африке «Къулбехьен Африка ЦРУ» аьнна цIеса цIи гиззар.

Кхы тIа ассигнованеш хьаьчар эскара разведкагеи расистски бабахтенашка эараш бола африкански патриоташ боабаьча а айбьхача а Къулбехьен Африка полице къайлагIарча службаген.

Кхетадеш ма дий, къайлагIарча службашка йохийтача кердача расходех йола даннеш юцаш, ЮАР финансий министра дукхьла Къулбехьен Африка правительства ше къоастаеш йола средствашмара на йийца хилар. Цхьабакъда царна дIатIатоха езе Преторена доал дераита де тIадехкаш дола бIеха гIулакхаш къовчашдерах американски ЦРУгара. Англе, Малхбузен Германе, НАТО кхыча мелхий разведкашкара Къулбехьен Африка диверсийн шпионажен стратегашка кхача геттара дукха средствани.

Къулбехьен Африка пачхьалкхен кхерамзлен Бюрона ше хьакхиначачa лоацарча хана легад духаа Iаьржа гIулакхаш де. Тама воагIача даннеша бакъду шоай шефаша е Малхбузе уж хьаллоацараша яхарах подрывной гIулакхий африкански мастерий хIанзехьа а дукха диверсии е кхийна хилар, царна Замбенеи Танзанеиеи юкъерча нефтепровода ише гIа, хIаьта иштта кхыча моттигашка а еш, Африке йоах Къулбехьен Африка разведка, португальски ПИДЕ а санна, бехке я Африка цхьабола боазаш бола политически деятелаш, боабаьраш царна Мозамбик мукъаяккхара фронта (ФРЕЛИМО) хьалха хинна кулгалхо Эдуардо Мондлане а волаш. Африканцашта хьалхашка из гучаяьхара империалистически гIаьр да. ЮАР пачхьалкхен кхерамзлен Бюрос «Къулбехьен Африка ЦРУ» а аларо а хьакийт цун чулоаци наштаб.

Г. СКОБОЛЕВ,
(ТАСС).

ШОАТТДЕН ОАГIУВ

ЛОРАЕ УНАХЦIЕНО

ХIАРАНЕ ГIУЛАКХ

Дукха хе я вай махка чеина хула тиф, дизентери, паратифаш, холера каст-каста хулаш хилар дIадаьлла. Городашки юрташки санитерни хьакъехьа тоалпар, наьха унахцIено лорвелга лакхдалар, халкъа вахара материальни культурни хьал тоадалар — цу массане шоай дика оагIув хьахьехкар. ХIана вай махка дукхагIа долча дакъе наггахьа мара ниисвац чеина лазар хула моттиг. Цхьабакъда цунах кхоачамхинна Iе хьалха да. Ахьхий, йIайхача хана, хьов уж.

Цу лазараща къовсам лоттабе хала хул уж хьеду микробаш дIаяржара накъаш тайп-тайпара хилар бахьан долаш. Цамогаш волча сага микробаш дьтта, кханан тIа, тайп-тайпарча предметаш тIа кхоач. Iамашка, гIувнашка, нхьегIашка, берий ловзорташ тIа цIагIарча кхыча хIамаш тIа ях уж йIаьхначе хана. Циггара сага тIакхоач, цунна цамогар тох. Цудухьа чеина — шоргашта хулача лазарашта профилактика ярах боала пайда дуккьала лорех тийша ца Iеш, хIора сагах шийх тайша е ба.

ЦIаьнха а цIаьнха а дагадохайта деза Iамашкара хий, хий сецаду моттигаш бIеха хилар, бIехдаь хиш цар чу ухийташ хилар. ЧIоаггIа кхетеде деза бIехача хи чу лувчар догIа унахцIенонна кхераме хилар. КIедж ца йоаккхийташ мала а кхыча гIулакха пайда эца а мегаргбац хих, из лаьрххIа тоадаьчара доагIаш деке.

Шура кхехкъа ца еш йита йиш яц. Бийла шура кхераме бактереш обара теттара дика хул. Тешача кIолдах ахкий сырникаш, вареникаш е кхыдар ду.

ЙIайхача хана чам болаш хул херда нарсаш, бетта дуа хоарнамаш, бахьа хомараш. КIедж някъхьачча е кIедж йоахача хиша дилярах чам бовп бьшадаарий, хIаьта цамогаш хилярах чIоагIа ловзу.

Лазар хьовдера кхерам ба масашкахьера. Цар шоаш е тарлу дизентере, чеина хулача тифа, чеина хулача кхыча лазарий, кхьмеття холера е микробаш. ФунагIа дах е царах лорае еза продукташ.

Лоапша аьлча лоралуш а фийла е хилалаш, новкъостий! Цамогаш махилинге, температура лакх маеллинге, корта лаза мабаьллинге, дувча хIаман чам ма байнге, ма лаза ма хьалинге лорига гIо!

Дукха дола лазараш, кхьастта чеина хулараш, кхетара бахьан уж лаххехьа дийца да деза хIамаш дицалярах хул.

И. СОКОЛОВ,
медицински Iилмай кандидат.

ЧАХКИЕВ САИД. — Юмореска

Ахьмада гIадвахар

— Асалам - Iалейкум, Iийса! Фу ду Iа, ла вий хьо?

— ВаIалейкум - салам, Ахьмад. Кхы ше долаш хIама дац. ГIалий тIа вахa воагIар со. Хьо велий могаш!

— Дика лел, дика лел. ГIалий тIа вахa воагIа хьо Iа? Фу дар цига, керда хIама дарий?

— Ер да ала керда хIама а ма дацар цига, ше хинна гIала ер-кхи. Со-м хоартолаш йокха вахавар.

— А, из дитал. Цхьанкха керда хIама ца лезаш-м вена хургвац, йоккха гIала ма йий из.

— Хац.. Сона-м хазанзар.

— Ай, цхьанкха а?

— Цхьанкха а... Вешта, цига, базара юхе хьялача гастрономе баьхе хинна Асхьаб баллара дIавеьккхав-м йоалар.

— ХIай!! Воай, далла ба хьастем! Бахьдий-хьогI ях, бага?

— Цене бахьда. Сога из дийцар са йоаний воI вя. Цо хорцлер аргдац.

— Iапаьлов, Ахьмад, цу дени сий долда хьа! Дьалвепьи ма боккхах кхаъ ба Iа сога баьккхар. ДIавеьккхав... Хьакал, доагIар диенад дьала вир халарга!

— Ай, ва Iийса, хIама мы Iа хьа селла чIоагIа? Фу дьд цо, во сег вар ер?

— Во са? Сона сенах хов — цу во за е дика ва, ловзаш а ца хилча. ХIаьта а... бахьанье хетлах дIавеьккха.

КХЕТАМА КХАЛА КХЫЧАХЬА ЙОГIАР

Ияз шу хьалха кисловодска лоро-стоматолога Чудновская Нелле Советски Союзе эгара хьалха хье а яьхха кхычахьа техар гучалланза йола кхетама кхала. Хано хьахьехдар, шассаза йола кIаьхара молар оалаш яр кхелетача берашта дIайоаккхаш ишта йола операцеш толаща е йиш хилар.

Лохера кхала лаа са аьнна Кисловодски стоматологическа поликлинике ера вурийтта шу даьхна Валя. Кариеснй процессо толхаяь кхала хIама ца эшаш бхаир. МоллагIча лоро а иштача кхалах дIаяккха еза аргдар. Бакъда Чудновская Нелли сихьялланзар цул хьалхагIа вэараш болча лораша деш дар ле — кхала дIаяккха. Лохера мочхал дIахо ца талхайтара кхала тохе болийтош лорабе жаргIар па. ХIаьта ишта дерга из хIама ца эшаш кхала йиса а ца хилча, кхьметтел цуя оалаш а царна юхера долаш а лазаро толхадаь хилча? Валя, цуя да, нана раьла а долаш, Чудновская Нелле долах гучаяланза йола Валяй кхетама кхала хьа а яьхха, телха кхало дIаяьккхача техар. Кхала дIалетар, кIалка хиначов когаметта йиаза дIа е эттар.

Бакъда, цергашта дарба дара хердача методах йола уйла эгара хьалха дагаеналацар Чудновская Нелле 1960 шера апрельски дийнахь. Из идея хьахиннаяр дукха ха хьалхагIа, цо Iомайтар кхетама кхалаш хьалхарча лохерча моляри физиологически а анатомически а башхалонаш.

— Дола чура гучаяланзе йола кхетама кхала цу гIулакха мегаргйолаш хетар дар цуя оалаш лагIалоагIаш хиларца уж хердача моттиге дIалетаргда—кха аьлла уйла хилар, — яхаш дувц медицински Iилмай кандидата Чудновская Нелле. — Практика ва бакъ а хилар. Цуя соагIа, иштта кхычахьа йогIаш йола кхала яIалха хиначов геттара тара хила я еза.

Дукха ха йоалаш городе Грозне цхьан институте преподаватель йолаш болх беча ший эгара хьалхарча пациенткаца вIашагIехийтта хилар лор — экспериментатор. Къоначча кхалсага дикдаьнадар цхьан хана шийна иштта кхетама кхала оттаяь хилар. Лоадам боаш болх бара тIаьхьа хинна цуя кхала эгара дукхагIа болх бераша цхьано гIулакх деш я.

Итташ болча пациентий оттаьча кхалий электровозбудимость мацтай хьежадар тхо, — яхаш дIадо дувц Чудновская Неллес.— Тхона гучадьлар операци вь шу бутт баьнначул тIехьагIа трансплантат (цхьаннахьера хьалькха воккхаьа оттаяь кхала) пульпа дика чакха йолалу ший функцеш юкаметттоттае, контрольни кхалий яр саяна электровозбудимость йолча е кхоач. Иштта оттаяь кхала (трансплантат) пайдане йоаш цийсевналац цхьанкха пациент, хIаьта уж вевттьа соагIа ве.

Кхала цие йолчара хьаьнкха кхычахьа йогIара йола, кисловодски лоро оттаяь способ тIаяйцай Советски Союзе стоматологаша. Из тешаме, чоалха йолаш я, моллагIча стоматологически поликлиника хирургически кабинете кхоачашьюлургйолаш а я.

Леонид ЗАХАРОВ.
(АПН).

МОСКВА. Гражданеки авиаци Паччахьалкхен Iилма-толлама институте паччахьалкхен толламаш деш я керда советски лайнер «ТУ-154» (бортовой номер—«СССР—85006»). Техкачул тIехьагIа уж машинаш пассажирски трассашка араяргья. «ТУ-154» шIогагахьа кхо двигатель ба. Царех цхьъ, оагIошкара араш, реверс йолаш, самолет Iохайначул тIехьагIа из дикка юкъозаш я. ЛаьрххIа йолча оборудовани Iалашду самолет автоматически тIоттаяга, навигаци ярахь Iохара автоматически нийсъелла.

Из. 164 моттиг йола лайнер тIаьхха дикхлуш, цхьан, кхьметтел цхьан двигатела болх ца бича а делалуш я.

СУРТА ТIА: «ТУ-154».

С. Преображенске сурт.
ТАСС фотохроника.

ЧАХКИЕВ Казитов.

КЪОНА ШЕРАШ

Къона шераш, хоаха шераш,
ДIаихад шо шоай ма та,
Бакъда, дег чу йоага цIераш
ДIайоартьаш-кха шош йита.
Къона воаллш цIий ца кхехийш
Хиннавий — тe вица чу
воагI

Уйла ю Iа зама тоххаш,
Дега кхувнаш дIадахар.
Гаьнар безам дагаерцаш,
Хиъз е са дега сатьард..

Шейна шоада, баьца кIувсаш,
Хийа со ааьгIа сийна бард.
ХIаьта мо уж мерза дешаш
Са йIаргаашта дукъал латт...
Ха йистера сийрда цIенош,
Садиъал хоза Мадиант.
Къона шераш, хоаха шераш,
ДIаихад шо шоай ма та,
Бакъда, дег чу йоага цIераш
ДIайоартьаш-кха шош йита.

□

КРАСНОЯРСКИ КРАЙ. Дунен тIа эгара а къалбаседехье йолча Усть-Хантайски ГЭС-ах ларxIа бокъо а йолаш лоарxI Гаьнарча Къилбаседа бирсача Iаламал сагкхьалара символ.

ВорхI шера къайсах гIишлонхьераша караяь ца тугача Хантайкана, карадоалладаьл къилбаседа хий. Сийлахь-боккхача Октябре 53 шу дуза деза ди тIакхоачаш промышленни ток лургья ГЭС хьалхарча агрегато, хIаьта ер шу чакхдоалаш болх бе йолалургья шоллагIа энергетически блок. Ерригга а мощность ах миллион киловатт йолча Усть-Хантайски ГЭС-а ворхI агрегато электрически энергеца Iалацаьергья Норильска, Дудинка, Игорка, Хантайке ГЭС хьалъерий города Снежлегорска промышленни бытовойн предприятеш.

СУРТА ТIА: хьалъеш йолй Усть-Хантайски ГЭС.

А. Татаренко сурт.
ТАСС фотохроника.

□

ТХА ДЕКХАР

Тахан, дешара керда шу дIадоладеннача деношка са ираз доладаш ларxIа йиш я са. Кхоачашхиннад бера хана деза сона дагадаьттар. Дукхача хана деза тIахкийнар.

Цудухье сай декхар лоарxI аз айса хьехача дешархоех хIарано уйлаш йоавар, дага латтар кхоачашдара цар дегаш урауттадар.

Массеха бутт мара бац тIеххьера госэкзамен институте дIаенна. Бакъда дукха хувцаденнад цу юкъа. Со дешаш хиннай хIанзалца, тахан деиз хьехаш я. Хiанз со я СоагIапчарча № 19 йолча школе бераштa юкъе. Хов айса бу болх, дох хьахулар теоретически знанеех практикаех тийша лолга. Теори яц алга лац. Шоашкара лоагIар диза кхоачашдаьд института хьехархоша. ХIаьта практика болх барца Iоваргья.

КIезиг — дукха оалуш яр со школе йоагIача хана. Моттиг йоаш, болх боаш. Бакъда, хьехархой коллектив дика тIалийцар. Школаша уллуарча дIаеношка квартира еннай.

Укх шера мара школе ена цIа хиларга хьежача, йоккха я сона енна нагрузка. Химия хьехаргья аз дикхехьарча классашка. Цул соагIа моллагIча классе классни кулгалхо а я со. Дале а со заге я химе урокашка Iомаю теоретически знанеш пришкольни участке тIа чакхйоахача практикаца юкъа.

Школе доша дагIача берий дукхагIбола дай-наной совхозе балха ба. Тхоай дешарех цаI лоарxI аз, дешархошта теоретически знанеш алара нийсса, къахьегамца уйла йолаш уж хьалхебар.

ГОРЛОВА,
МалгIабика района СоагIапчара № 10 йолча школа хьехархо.

ФУТБОЛ

Селхан, 11 сентябре Грознерча Орджоникидзе цIерагIча стадионе «Терек» лийзар Дербентерча «Виноградарь» яхача командаца. Счет 1:0 а йолаш «Терек» дагтьаьтар.

ХАОТТАМ

ДогIа а ца делхаш, малхбузехьара гIийла, гIаьхльача боаранга кхоачаш мух а хьекхаш хувцалуш моржаш а йолаш ха хила мег тахан. Республике гIоала 18—24 градуси Грозне 22—24 градуси йIовдал хургья.

13—14 сентябре хувцалуш моржаш а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доалаш, хувцалуш мух а хьекхаш ха хургья. Температура бийсанна 7—12 градуси дийнахьа 18—23 градуси хургья.

Метеостанци.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

Тахани кхоанеи хургда

12 СЕНТЯБРЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА ЙОЛА МАЙДА. 18.00 Концерт (грамзапись) 19.00 Трамвай управлене клуба художественни самодеятельноста концерт. 20.30. Хроникально-документальни фильмаш хьокхар.

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА ЙОЛА ДВОРЕЦ. «Парте илланаш — халкъа дагадоаххараш» яха КПСС XXIV-ча съезди хетадаь районни деза ди. 12.00 Йоккха зал. Берий утренник. Тематически кинф хьокхар. 15.00 «Шера ба са мохк, са Даьхе» яха салоIача ден кинолекторий. 17.00. Парк. Духовой оркестра концерт. 17.30. Йоккха зал. Вокальни студе творчески отчет. 18.30. Зелени театр. КПСС XXIV-ча съезда хетаяь сайре (тематически дакъа). 19.00. Эстрадни концерт, 20.00. Халкъа драматический театра «Мар-нана» яха спектакль. 20.00. Ахканара халхара майда. Халхарий сайре.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIА ЙОЛА КУЛЬТУРАИ САЛОIАМЕИ ПАРК. 11.00; 17.00. Ловзараш. Массовкаш. 18.00. Кинолекторий, «Танкисташ Даьхе бахьан дийча тIемаш тIа» яха лекци: 20.00. Тематически кино хьокхар. 19.30. Къайла театр. «Дийнача легендай турпалаш» яха тематически сайре.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 17.00. Духовой оркестра «Советски композиторий иллеши ашараши» яха концерт. 19.00. Халкъа киноуниверситета «Тамашерча оазий дуне» яха занятие. 20.00. «Художественни литература кердадараш».

ПРОСВЕЩЕНЕ БОЛХЛОИ РЕСПУБЛИКАНСКИ ЦIА. 18.00. Гергача истола тIа вIашагIххетар. Чеинск-шоргаштен хулача лазарехи цар профилактикахи лоро еш йола беседа. 19.00. Тематически кино хьокхар.

ПРОЛЕТБАТА ЦIЕРАГIА ДОЛА КУЛЬТУРА ЦIА. 18.00. «Художественни литература кердадараш».

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦIА. 17.30. Ахканара беш. Берий художественни самодеятельноста концерт.

Мальх еча завода клуб. 16.00. «Iилмен дьи» яха кинолекторий.

13 СЕНТЯБРЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА ЙОЛА МАЙДА. 18.00. Концерт (грамзапись). 19.00. КИМ цIерагIа йолча клуба художественни самодеятельноста концерт, 20.30. Хроникально - документальни кинофильм.

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА ЙОЛА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 9.00; 11.00. «Пковер» яха кинотеатр болх беш да. 14.00. Йоккха зал. Танкиста Денна хетадаь берий утренник. 15.00. Зелени театр «Атеист» яхача клуба занятие. «Дынех тешараштен ца тешараштен» дола устни журнал. 18.00. Духовой оркестра концерт. 19.00. Ахканара лекторий. Танкиста Денах йола доклад. Тематически кинохьокхар, 20.00. Ахканара халхара майда. Халхарий сайре.

С. М. Кирова цIерагIа йола культурал салоIамеи парк. Халкъа товзанчий деза ди. Программа тIа: выставкаш — кондитерски изделеш, сомеш, баьцадааргаш, эзаш, дохкар, гаражий моделеш дIахьокхар, хьийзача хIамай выставка. 14.00. Болх беш читальни павильон, дукха мах гуллу майда, кинолекторий, ерригга аттракционаш. 19.30. Къайла театр. Шеча Байракха Каспийски флотиле концерт.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. Болх беш да «Юность» яха кинотеатр. «Безаме дувцараш» яха кинофестиваль.

ПРОСВЕЩЕНЕ БОЛХЛОИ РЕСПУБЛИКАНСКИ ЦIА. 11.00. «Къоарза оагIолгаш» яхача клуба заседани. Кинофильмаш.

ПРОЛЕТБАТА ЦIЕРАГIА ДОЛА ЦIА. 10.00. Танкиста Денна хетадаь берий утренник. Берий художественни самодеятельноста концерт.

МАЬХХ ЕЧА ЗАВОДА КЛУБ. 17.30. Нохч-ГIалгIай литература обзор.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» завода культура ЦIа. 17.00. завода общежити. «Шоана, хьалнах» яха сайре. 19.00. ДК зал. халхарий сайре.

Халкъа багахбувцамцара

ТИЙШАБОЛХ

Геттара шоайла вIаши тIера, Iинерза болаш, баьш юкъера ца боалаш бахаш хинаб цхьа мари сесаги. Ший ма даггара тохаделча шайтIала а могаш чиналац цар барт эгIабе. Дог а дьттIа, уйлах а деха, ше-шийна къамаьл а деш, лорх а луш, шоай тхьамадаша дагадала додаш хинвад шайтIа. Новкъа пох кхийттай цтье жеро. Дахар-денар а дувцаш, уж мари сесаги вIаши эгIадара гIулакх цхьаккха а тайпара шийн вIаштIехь ца даларах дIадийцад цунга шайтIа.

— ВIалла хало а йоацаш аз-м дергдар ха, — аьннад жерочо.

— Iа из дойа тхоай вахь-нахьие коч лургья-кх аз хьона, — жоп деннад шайтIа.

Цу дийнахь йоалаше а тетта из сесаг яхача цIагIа чуяхай жеро. Мар цIагIа хиннавац. ДIаеннача сесаго дика дал хIама кийчдаьд.

— ВажагIа, ма хала эттай хьо, ма во бос ба хьа, цу маро хьалъэлла-м уллаьяц хьо? — аьннад вох шийна чIоагIа къахет. дог лаз, аьнна, кеи оттаьча жерочо.

— Вай дахалия, яла доацаши, мала доацашил-м яц хьона со, хIаьта мар массазе а болх беш, вIехка а ера а эшар деш, со цунга еча дена дIаиигача берапа санна безаме дика ма-я сооз; даза боалам, ков-карт, беш, доахан ма той хьона! Ховдалара хьона аз са дяьца, наьнаца гаргарча нахаца мел дика, Iинерза ва, — аьннад сесага.

— Цу хьакъехьа кхы ала хIама а доацаш, — дика да, хоза хетт сона, аьннад жерочо—хIаьта а... Вай довза тоьал дукха ха ма йий... Со сенна еший хой хьона?

— Хиц сона-м, Iа хьажьча ховрга-кх, — аьннад доашна сесаго.

— ХIаьта лаьдуагIад. Со-м аз хьога из дийцача а йоалар. Сона гаьна йоацаш маро йита цIаена кхьа йиiиг мара хIама а доацаш цхьа кхалсаг я. Хьа мар ца цига ухаш. Со ца гуш, из малав ца хоиш чIоагIа сагота яр. Из хьа мар волга кхйча а, ца йоагIаш, ца оалиш тоьал гайний со. Кхы Iе а ца луш, хьона хулан хаьчча, хьа моттиг ехача, из сайна хала хургдоладаь, сай цIагIара сагота гIулакхаш а дита еай со из хьога дIаяла. ТIехьагIа сайх бехкаш ца дахийта, дIанна дIаяла деза, аз Iа. Цунгара ярьм сона дика йоаш, суа мо дикача наьла саг ма йий. Сай дайна ярва дагадахача чIоагIа дагайоал сона хьо. Хьа меттале, цхьанна а кхалсага моттиг йохийтаргьаяр аз, — хоадаьд къанаьл жерочо.

Цигача иштта моттиг а яь дог дика хинна цIайодача жерочод хьунагIара етта деза ворда а ихьаш воагIа сесага мар кхийттав:

— Марша йоагIийла! Геттара хоза хетт сона хьо бIаргайна. Фуд-малад цигахьа? Тха юртар-м яIац хьо? шаI-м хиллау хьона Ia! Тха юрта маьре я дог етта лелий а хам, — аьнна бегаш баьб къоналхо.

Хьо а воагIалва марша! Сона а дика хетт хьо вайна. Со яхар сай гаргара нах болча, укх дIайхача дийнахь йодаш-воагIаш кхы ворда а ца кхетеш, халча етта гIаш йоагIа-кх. Хьайна ма хой хьона, цу маьре яха аз бахкхача кхаь-бинь беттагара дIаяикхача со халоваш ла Iема йоацалта, ваццас, вежарашна даьр дуваш, хоза дуваш, цхьакциа сагото йоацаш, сай дегIа тоам кулаш дар а деш, наггахьа салоIама пандар а лохкаш, со Iеш йолга. Хьо-м хIанз хьай мехкаш хьувзадеш, йолачунга а йоагIачунга аь дог а довхаш дела везаш мара ваI! Укх кхьа дукха ца товы хьайна фу хул хьежаш хилалахь! Хьа сесаг кхыча сагаца дийна, чIоагIдаь хIама долаш я йоаг. Хьона из па хой а, хьа сесаг маьре яха шийна моттиг нийсьеш я, яхаш, аз дуцца-м цхьа зама я. Аз чIоагIа тамаш ю цу гIулакхах. Цу хьай сесага хье саг волга дIахайта, цунга хьайна аль ма дийта, юхьIаьржа ма оттавайта!

ДIайолалуча хана цо бераш беташ хийттабале а, жерочун къамаьл чакхдаьча:

— Фу ях Iа?! Хьона мичара хезад из? Хургхац иштта-м! — вийккхад къоналхочунга.

ШолагIча хийнаха мар хьунагIа ма вахха а, юха а яха сесаг йолча дIаэттай жеро. Юха а из къамаьл доладеннад.

—Аз цу гIулакха фу дича бакъахьа хетт хьона?-аьннад юххера а сесаго. — Цхьанна а тайпара цу са мара кхы саг еза аьлча со теша-м тешац.

Цу дешашта дика раьза йоацаш, сога кхы Iе йиш яц аьнна хьа а гIетта:

— Сога хьаттача Iа фу де деза ахий Iа? — аьннад жерочо. — Из хьунагIара цIаеча цунна массалза, сайна гIадъяце хьо дукъалгIо, из хьаста, дал хIама хьадаьлга из сонавоакхаргва аьле, Iованнйта. Из тхьайса аьлча, кIод а тоха, цуя можах кхо-бигь чо байхха. Аз царех молхаш ергья хьона, хIаьта хьа гIулакх тоалургда.

Юха а цIенха новкъа яьнача жерочох кхийттав хьунагIара воагIа сесага мар. Къамаьл деш, жерочо цIаькха а кертагIдаьккхад:

— Лоралелахь цох, дьыла хьо цо вер ма кхер со. Хьо ве бокъонаш кийчлуш я ца, йоах наха. Уж бегаш бац хьона!

Из къамаьл чIоагIа новкъа а хинна, дIахо водаш:

ВашгI, фуд хьогI ер, са дега безам, Iа лелдер, яхаш, уйлаш ийа маро.

Ше а кхьача, товр дIа а хьста, дахча ворда тIера Iодоассадаь вахача, а уж уйлаш дIаяьнинац. Сесаг дал хIама деш йоаллаш а, уж уйлаш верта чура дIа ца йоалаш, дал хIама хьадаьлча, со хьагIоттаверга Iа, аьнна Iовнжав из.

Цигача, из тхьайсав аьнна деттта хана, молхаш е цуя можах чеш хаха, шийна хьийххача тайпара кIод бе а делла, тIайолаенцай сесаг.

ХIа-хIа, бакъхиннадола ер. аьна урадьккхача маро цIагIара эккхай сесаг.

Тийшаболх шийх дукхагIа бахьлача жерочов ций вахь-нахьа коч еннай шайтIа.

ДIаяздаьр Мальсагов Або.

ЛадувгIа, хьажа

17 сентябрь

РАДИО

6.30 — Юрта IуйрЕ (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.36 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22— Ашараш. 8.30 — Республика городашкен, юрташкен гIолла яха спецвыпуск (эрсий меттала). 8.40 — Республика городашкен, юрташкен гIолла яха спецвыпуск (нохчий меттала). 8.50 — Республика городашкен, юрташкен гIолла яха спецвыпуск (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Кавказе Iуйре» яха радиожурнал. 17.00 — Концерт. 17.30 — Къоман (эрсий меттала). 18.00 — Концерт. 18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

15.28 — Передачай программа. 15.30 — «Горькая судьба» яха художественни фильм. 16.40 — Литературни передача. Партех йола стихаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Кинонихьберхой клуб. 18.00 — Ха кхачанзо бераш. Низага хьежар. 18.30 — АьбIаьшера летопись «1962-гIа шу». 19.15— Сатирически объектив. 19.35 — «Сийна экран» яха фильм. 20.00 — «Вай унахцIено вой бе я» яха лора беседе (нохчий меттала). 20.05 — Шоана. бераш. 20.25 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 20.40 — Киножурнал. 20.50— «Круппи Краузен» яха художественни фильм. ШолагIа сери. 22.05 — «Заазаь оаш» яха фильм-концерт.

13 сентябрь

РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Шоана дукхаезача вIашрий концерт. 9.00 — Москва. 13.15 — «БIухошта дагаух» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.30— Халхара ашараш. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — Новкъостий, шун письмойх дола концерт. 17.30 — Къоман (гIалгIай меттала), 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

13.40 — Бераштa. «Мишка, Серегаи сон» яха художественни фильм. 15.15 — Тахан танкистий Ди да. 16.00 — Советски эскадрен-Флотен бIухошта. 16.30 — Музыкальни киоск. 17.00 — «Знание» яха Iилмаи-популярни кинопрограмма. 18.00 — «Вай хаавраберш. МальсаговгIар дезал. 18.10 — «Академик Иван Павлов» яха документальни фильм. 18.40 — Доазол дехьарча кино мастераш. Коканова. 19.20 — «У лукоморья» яха телевизионни фильм. 19.50 — Шоана, бераш. 20.20 — «Вай унахцIено вой бе я» яха фильм. 20.30 — «Круппи, Краузен» яха художественни фильм. 5-гIа сери (нохчий меттала дIакх). 21.35 — Фильм-концерт.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

ДIАДОЛАДЕННАД 1971 шера «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлошъеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча учрежденешкарча, общественни организацешкарча вепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАЙТАРА МАХ:
1 шера — 3 сом 12 кепиги:
6 бетта — 1 сом 56 кепиги:

Диц ма лелаш! 1971 шера «Сердало» газета хаккахьа язде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам. — 3-30-11; бехктоклама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта бохамнйи письмойи отделий—3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — [illegible]

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05196. Заказ № 9172.